

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

David Randuška

**Mediální ohlas na májový pobyt Allena
Ginsberga v Praze 1965**

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **David Randuška**

Vedoucí práce: **PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.**

Oponent práce:

Rok obhajoby: **2014**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

RANDUŠKA, David. *Mediální ohlas na májový pobyt Allena Ginsberga v Praze 1965*. Praha, 2014. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky 59 s. a 12 s. příloh. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jana Čeňková, Ph. D.

Abstrakt

Bakalářská práce „Mediální ohlas na májový pobyt Allena Ginsberga v Praze 1965“ se zabývá analýzou článků československých i zahraničních periodik reagujících na kuriózní pražskou návštěvu amerického beatnika v roce 1965. Autor práce nejprve utváří biografický a literární kontext slavného básníka a stručně představuje hlavní protagonisty beat generation.

Hlavní část práce pak tvoří zpracování mediálního ohlasu a autentické návštěvy Allena Ginsberga. Autor kvalitativně přistupuje k zachycení událostí očima pamětníků, historiků, ale i kontrastně k tomu pohledu agentů StB, kteří Ginsberga sledovali a sepsali závěrečnou zprávu o pobytu básníka na československé půdě. Rešeršní metodou autor práce pátral po tematických člancích v československém oficiálním, exilovém, ale i zahraničním tisku. Analýza vyhledaného materiálu přináší zajímavé rozdíly mezi cenzurovanými a svobodnými periodiky. Kromě mediálního ohlasu práce zachycuje také dopady Ginsbergovy návštěvy na kulturu československé společnosti a utvářející se beatnické autory.

Abstract

Bachelor thesis "Media reception of Allen Ginsberg may's visit in Prague 1965" analyzes articles of the Czechoslovak and foreign periodicals, which react to the American beatnik's curious visit in Prague 1965. Author of the thesis first creates the biographical and literature context of the famous poet and briefly presents main protagonists of the "beat generation".

The main part of a thesis consists of processing media reception and authentic visit of Allen Ginsberg. Author qualitative describes events from perspectives of witnesses, historians, also as contrasting perspective of StB agents, who wrote a final report of poet's visit in the Czechoslovakia. By the search retrieval, author searches thematic articles in the Czechoslovak official, exile, and foreign press. Analysis of examined material brings interesting differences between censored and unattached periodicals. Furthermore the thesis describes the effects of Ginsberg's visit to Czechoslovak culture, society and beat generation authors.

Klíčová slova

Allen Ginsberg, beat generation, Československo, majáles, cenzura, propaganda, mediální ohlas, zpráva StB

Keywords

Allen Ginsberg, beat generation, Czechoslovakia, majales, censorship, propaganda, media reception, report of StB

Rozsah práce: 110 361 znaků včetně mezer a poznámek pod čarou

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 5. 2014

David Randuška

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval v první řadě vedoucí práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D. za pomoc při vybírání tématu, společné nadchnutí se pro historické souvislosti Ginsbergovy návštěvy Prahy v roce 1965 a mimořádně pečlivý a vstřícný přístup při vedení mé práce. Doc. PhDr. Jiřímu Joskovi děkuji za ochotu poskytnout mi osobní rozhovor. Poděkování patří taktéž samotnému Allenovi Ginsbergovi i beatnické generaci ve Spojených státech amerických i v Československu, jejichž literární tvorba mě inspirovala od začátku až do konce psaní bakalářské práce.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:													
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Randuška David	Razítko podatelny: SCHVÁLENO												
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2011	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd</td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">- 7 -06- 2013</td> <td style="text-align: right;">-1-</td> </tr> <tr> <td>Cj: 4588</td> <td>Příloh:</td> <td>Skartování boje:</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Přidělena:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	- 7 -06- 2013	-1-	Cj: 4588	Příloh:	Skartování boje:	Přidělena:		
Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:	- 7 -06- 2013	-1-											
Cj: 4588	Příloh:	Skartování boje:											
Přidělena:													
E-mail diplomantky/diplomanta: randuska.junior@email.cz / david.randuska@ceskatelevize.cz													
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika/prezenční													
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální ohlas na májový pobyt Allena Ginsberga v Praze 1965													
Předpokládaný název práce v angličtině: Media reception of Allen Ginsberg may's visit in Prague 1965													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezi) LS 2014													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Práce si klade za cíl zachytit přístup československých i zahraničních médií a celospolečenskou reakci ke kontroverzní návštěvě Allena Ginsberga v Praze v roce 1965. Bude mě zajímat stopa, kterou u nás otiskl až do jeho vyhoštění. Kromě toho budu hledat dobové souvislosti 60. let v Československu a také historický background „beat generation“ s ohledem na výskyt tohoto směru u nás (Ginsberg se osobně setkal s československým představitelem beatnického směru Václavem Hrabětem). V bakalářské práci se samozřejmě budu věnovat i obecně postavě Allena Ginsberga a jeho literárního odkazu.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Struktura bakalářské práce se bude odvíjet od nashromážděných poznatků Ginsbergovy návštěvy. To bude primární linie práce. Konstantně se vedle ní bude rozvíjet linie reagující na činy amerického beatnického básníka a to z pohledu československých a zahraničních médií, ale i z pohledu celospolečenského. Dalším pilířem budou faktografická část o Ginsbergově životní dráze a část analytická o jeho literárních počinech. V pozadí práce se budou vyvíjet i kulturní a historické souvislosti.													
Úvod													
<ol style="list-style-type: none"> 1. Život Allena Ginsberga 2. Vznik a popis „Beat Generation“ a dobových souvislostí v USA 3. „Zlatá“ 60. léta v Československu 4. Návštěva Allena Ginsberga v Praze 5. Reakce médií a celospolečenský dopad 													
Závěr													
Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy): Česká periodika (Světová literatura, Časopis Tvář, Literární noviny, Rudé Právo, Svobodné Slovo) Zahraniční periodika													
Postup (technika) při zpracování materiálu: Analýza reakcí českých periodik podléhající propagandě komunistického režimu a na druhé straně hledání opozit z reakcí médií zahraničních. Hledání konkrétních příkladů, kdy se Ginsbergova návštěva promítla v celospolečenském měřítku. Popisování pohledů jednotlivých aktérů Ginsbergovy návštěvy. Vytvoření faktografického backgroundu k tématu.													
Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):													

GINSBERG, Allen. Neposílejte mi už žádné dopisy. Praha: Maťa 2011, ISBN: 978-80-7287-159-9)
 - obsáhlý výbor poezie Allena Ginsberga. Výbor podává ucelený přehled padesátileté Ginsbergovy tvorby v rozmezí let 1947 – 1997.

TYTELL, John. Nazí Andělé (překlad Tomáš Zábranský a David Záleský. Praha: Votobia 1996. ISBN: 80-7198-104-4, rok vydání originálu: 1976)
 - Specifický a charakteristický pohled na život a kontroverzi Allena Ginsberga a pohled do soukromí amerického básníka.

SVATOŠ, Michal. Studentský majáles roku 1965 aneb Allen Ginsberg králem majáles. Praha: 2000.
 - kontext událostí studentského Majálesu 1965 a Ginsbergova účast a zvolení králem.

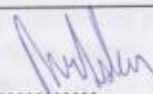
BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále Majálesu. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů 2011, v rámci čtvrtletníku *Paměť a dějiny*, ročník V., číslo 2, ISSN 1802-8241)
 - odborná studie o stopě Allena Ginsberga na pražském Majálesu 1965 a jeho následném vyhoštění.

Zlatá šedesátá. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR 2000, ISBN 80-85 778-27-0)
 - Historické a faktografické souvislosti z pohledu doby v Československu kolem Ginsbergovy návštěvy.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Žádné

Datum / Podpis studenta/ky

10/6 2013

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

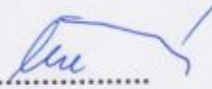
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

SKONVULTOVALA

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

ČEKŮKOVÁ JANA
 Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

10/6 2013
 Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

OBSAH	8
ÚVOD	9
1. ŽIVOT ALLENA GINSBERGA	11
1.1 Mládi a literární začátky	11
1.2 Sanfranciské „beatování“	14
1.3 Životní cesta světem	16
2. BEAT GENERATION	19
2.1 Mezníky a charakteristika hnutí	19
2.2 Představitelé beat generation	22
2.2.1 <i>Jack Kerouac</i>	22
2.2.2 <i>William Burroughs</i>	23
2.2.3 <i>Lawrence Ferlinghetti</i>	24
2.2.4 <i>Gregory Corso</i>	25
2.2.5 <i>Gary Snyder</i>	26
2.2.6 <i>Neal Cassady</i>	27
3. MÁJOVÝ POBYT ALLENA GINSBERGA V PRAZE 1965	29
3.1 Autentická návštěva	29
3.2 Zpráva StB k činnosti Allena Ginsberga v ČSR	34
3.3 Inspirace v Ginsbergově tvorbě	36
4. MEDIÁLNÍ A SPOLEČENSKÝ OHLAS	40
4.1 Vývoj československých médií v 60. letech	40
4.2 Československá oficiální periodika	42
4.2.1 <i>Ohlas na první Ginsbergovu návštěvu Prahy</i>	42
4.2.2 <i>Ohlas na pražský majáles 1965 a vyhoštění Ginsberga</i>	45
4.3 Zahraniční a exilová periodika	49
4.3.1 <i>Zahraniční periodika</i>	49
4.3.2 <i>Exilová periodika</i>	51
4.4 Ginsbergův vliv v československé literatuře a společnosti	54
ZÁVĚR	58
SUMMARY	59
POUŽITÁ LITERATURA	60
Internetové zdroje	61
Citované články	62
Další zdroje	63
PŘÍLOHY	64

Úvod

V bakalářské práci analyzuji z různých úhlů divokou pražskou návštěvu amerického básníka Allena Ginsberga v květnu roku 1965. Zajímá mne přímé i nepřímé souvislosti a následující mediální a společenská reakce. Předmětem mého badání je samozřejmě zmapování Ginsbergova pobytu, nicméně se zaměřuji také na historické a literární kontexty.

V první kapitole zpracovávám Ginsbergův profil po stránce biografické a umělecké. Oba tyto aspekty se totiž propojují a souvisejí spolu, Ginsbergovo dílo reflektuje životní zkušenosti, je tedy důležité pro lepší orientaci v problematice kolem májového pobytu Ginsberga, uceleně předestřít jeho život, osobnost a literárně-dobový kontext. Větší důraz kladu na období jeho literárních začátků, zapojení a invenci v beatnické generaci v 50. letech a další vývoj v následujícím desetiletí až do květnových událostí v Praze v roce 1965. Mimo to se ale v další části věnuji i jeho následujícímu životnímu a literárnímu osudu, avšak jen ve stručnější rovině. Z hlediska Ginsbergovy bibliografie popisují jeho raná díla a díla související s jeho pobytem ve světě.¹ Klíčová je sbírka „Král Máje“ (*King of May, 1965*), která přímo souvisí s tématem. Pro charakterizování Ginsberga jako básníka užívám v souvislosti s jeho dílem metody analýzy. Při hledání uměleckých i osobnostních rysů postupuji kvalitativní metodou. „Stoupenci kvalitativních interpretativních metod kladou důraz zejména na etnografické metody, snaží se poznávat život lidí zblízka, zajímají se o uspořádání jejich života, hodnot, ale také hovorů.“² Jeden z klíčových zdrojů zhmotňuje kniha Johna Tytella *Nazí andělé*.³

Dalším z předmětů práce je historický vývoj a popis osobností „beat generation“, včetně uměleckých a sociálních vazeb jednotlivých představitelů. To vše slouží k rozšíření faktografie k tématu. Kromě Spojených států amerických, které jsou kolébkou beatnického hnutí, se zaměřím i na vliv této generace v Československu a inspiraci v tvorbě místních literátů. V historickém kontextu se zaměřuji na 60. léta v Československu a to z konkrétního úhlu dobového vývoje domácích médií, což přímo souvisí s pochopením ohlasu v tisku na Ginsbergovu návštěvu ČSR.

V praktické části práce postupuji jak kvalitativní, tak kvantitativní metodou. Klíčovým je analýza dobového ohlasu v tisku. Rešerší článků z daného období v různých periodických (Literární noviny, Student, Mladá fronta, Rudé Právo, Svobodné Slovo a jiné) jsem získal potřebný mediální obraz Ginsbergovy návštěvy Československa. Na základě toho porovnávám obsah komunistických propagandistických novin s realitou a objektivními záznamy této události, ale třeba také se zmínkami v neoficiálním tisku vycházejícím u nás

nebo v zahraničí (exilová média, NY Times). Vyhraněnost a zaujatost názorů se navíc lišily titul od titulu i v oficiálním československém tisku, což přineslo další zajímavé diference. Kapitola zabývající se analýzou oficiálních periodik v ČSR jsem rozdělil na dvě podkapitoly. První se zabývá ohlasem na únorový pobyt Ginsberga v Praze, který byl bez většího zásahu cenzury. Druhá naopak obsahuje zneužití k propagandistickým účelům a manipulativní přístup médií v reakci na majáles 1965 a básníkovo vyhoštění ze země.

Kvalitativně postupuji v rozhovoru s Jiřím Joskem, který rozšířil autenticky vliv amerického básníka na československé umělce. Kromě mediálního ohlasu jsem se věnoval také dopadu Ginsbergovy návštěvy a celého avantgardního hnutí na československou společnost. Jde zejména o překladatele, kteří se podíleli na šíření básníkovy odkazu a československé autory, kteří se nechali přímo i nepřímo inspirovat. Zřejmý vliv byl ale také na tehdejší studenty, jimiž byl Ginsberg dokonce zvolen králem majálesu.

¹ Ginsberg se do Prahy dostal při svém putování po státech socialistických ideologiích. Z Kuby zamířil do Evropy. Cestoval Polskem, Sovětským Svazem a nakonec se dostal i do Prahy.

² TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2012, s. 19.

³ TYTELL, John. *Nazi Andělé*. překlad Tomáš Zábranský a David Záleský. Praha: Votobia 1996.

1. Život Allena Ginsberga

1.1 Mládí a literární začátky

Allen Ginsberg se narodil 3. června 1926 v Patersonu v New Jersey ve Spojených státech amerických.

Jeho otec Louis Ginsberg byl vydávaným básníkem a učitelem na Central High School v Patersonu. Vliv na Ginsbergův život ale měla zejména jeho matka Naomi. Byla radikálně smýšlející levicovou aktivistkou, což vyvrcholilo ve členství v americké odnoži komunistické strany. Inspiroval ji systém v Sovětském svazu a netajila se sympatiemi ke Stalinovi. Určitou měrou se na její fanatismus bezesporu podílela psychická porucha. Naomi trpěla paranoiou a neustále žila v domněnách, že jí sledují agenti CIA nebo FBI. Paradoxně to byl ale Ginsberg, kterého pak jiné tajné služby (StB v Československu) doopravdy špehovaly – o tom ale později. Ginsberg jako malý chodil s matkou různé mítinky komunistické strany. V jednom rozhovoru si vzpomněl na pohádky se socialistickou tematikou, jež mu jako malému vyprávěla.

„Dobry král odjel ze svého hradu, viděl utrpení svých poddaných pracovníků a uzdravil je...“¹

Právě vztah mezi Ginsbergem a jeho matkou byl klíčový pro rozvoj jeho osobnosti. A složitý dopad na jeho myšlení se prohluboval tím, jak se stupňoval rozsah její psychické poruchy. Rodinná tragédie pak básníka inspirovala při psaní jedné z jeho nejslavnějších básní „Kadiš“.

„Šílený idealismus (jak tomu říkal její syn) jejích levičáckých tendencí dostoupil vrcholu během španělské občanské války, kdy byla přesvědčena, že sám prezident Roosevelt dal příkaz k umístění mikrofonů do stropů a dokonce i do její hlavy, aby tak mohl odposlouchávat její nejtajnější myšlenky.“²

¹ JONES, Bonesy. Allen Ginsberg: biography, bibliography, filmography, links. In: *popsubculture* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: www.popsubculture.com.

² TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976). s. 86.

V roce 1943 začal Allen Ginsberg studovat na Columbia university. Studium na univerzitě otevřelo mladému Ginsbergovi obzory a to zejména literární. V rámci studií se zapojil do redakce Columbia Review a získal hned několik cen za poezii. K psaní ho přivedl spolužák Lucien Carr, sám jeden z pozdějších představitelů beatnické generace. Ginsberg se ale v období svých literárních začátků velmi podceňoval a hledal správný způsob sebevyjádření. Dokonce na chvíli s psaním i přestal. Svou tvorbu nepokládal za kvalitní, měl pocit, že ji znehodnocují význačnost a přebytek roztěkaných citů.³

Další věcí, která ho odrazovala od psaní, byl kritický přístup jeho otce. Ten jako básník psal absolutně opačným stylem. Touha vzepřít se otci a neakceptovat tehdejší poetické tendence byla pro Ginsbergův pozdější styl možná tím určujícím. Experimentování s poezií ho více přitahovalo.

Na kolumbijské univerzitě došlo k jednomu nejtěžejnějších setkání v historii literatury. A to když se Ginsberg potkal s osobností, která vůbec jako první pojmenovala zbitou generaci – s Jackem Kerouakem. Jak sám mnohokrát Ginsberg později řekl, v Kerouakovi našel autorské spříznění svého života. Právě on v něm rozžal tvůrčí oheň a vytvořil svou osobou a filozofií podnět, který Ginsbergovy tak scházel. Otevřenost panující mezi oběma spisovateli pomohla Ginsbergovi najít tu správnou cestu k realizaci svých vnitřních pocitů do poezie. Oba společně navštěvovali Williama Burroughse v jeho bytě a debatovali nad svými díly – právě tyto chvíle a rodící se přátelská pouta znamenala předzvěst slavné „beat generation“.

Pro Ginsberga byl univerzitní svět brzy malý. Toužil objevovat. V roce 1945 byl z univerzity podmíněčně propuštěn, načež ten samý rok ukončil studia. Syrový a tajemný svět se mu konečně otevřel. Svobodu a oproštění, kterou pro inspiraci tolik potřeboval, přinesla sedmiměsíční plavba na lodi. Tato zkušenost definitivně přetrhala řetězy idealismu univerzitního prostředí a svlékla Ginsbergovi roušku, která mu bránila k plnohodnotnému uměleckému vyjádření. Allen Ginsberg byl konečně nahý. Právě slovo „ nahý“ pak prostupovalo ve všech možných smyslových výkladech jeho život a tvorbu.

³ TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976). s. 87

Po návratu z plavby střídal Allen Ginsberg různá zaměstnání. „Svářeč, noční vrátný, umývač nádobí v Bickfordově kavárně. Naučil se jazzový argot a argot Times Square, naučil se komunikaci s neintelektuály, obyčejnými lidmi, podvodníčky, vyvrženci a odpadlíky.“⁴

Další osudové setkání přinesl pro Allena Ginsberga rok 1947. Kerouac ho seznámil s Nealem Cassadym. Ginsberg, který už tehdy býval přesvědčeným homosexuálem, se do něj okamžitě zamiloval. I Cassidyho Allenova osobností doslova pohltila, ale city opětovat nedokázal. Přestože dokázal být bisexuální, preferoval ženy. Dokonce jeho promiskuitu oslavovali autoři v různých beatnických dílech, ve kterých se stal hlavní postavou.

Někdy v tomto období zastihla Ginsberga deprese. Polapil ho multikulturní a nesourodý New York. Nevěděl kam se vydat, šířily ho deprese a neochota žít. Odevzdal se bohémskému životu, drogám a přehupováním za hranu zákona. Tohle období charakterizují Ginsbergovy rané básně pod souhrnným názvem „Prázdňé zrcadlo“ (*Empty Mirror: Early Poems*, 1961). Ze spodiny ho vytáhlo až zatčení a následné izolování v Kolumbijské psychiatrické léčebně v roce 1949. Tam se Allen Ginsberg setkal s Carlem Solomonem. Dokázali prodebatovat hodiny. Sváděli intelektuální boje, společně se vydávaly do významů poezie a různých fantazijních představ. Ginsberg věnoval Salomonovi báseň „Kvílení“, kterou napsal o sedm let později v San Francisku a která ho proslavila.

Po propuštění z psychiatrické léčebny se Ginsberg začal žít jako zapisovač Associated Press a střídavě bydlel u otce v Patersonu. V roce 1953 stopoval na jih a právě tady začala klíčit inspirace pro pozdější publikovanou prvotinu „Kvílení a další básně“ (*Howl and Other Poems*, 1956).

⁴ TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976) s. 91.

1.2 Sanfranciské „beatování“

„Odletět do Kalifornie bylo něco jako vnuknutí, jako kdyby skončilo jedno období mého života a nastal čas začít zas úplně od začátku.“

– Allen Ginsberg

Trvalo mu ovšem celý rok, než se tam dostal. Nejprve stopoval na Floridu, pak nastoupil do letadla mířícího na Kubu a rozhodl se prozkoumat Yucatan.⁵

Během Ginsbergovy životní etapy v San Francisku se dotvořilo a naplno vymeziло hnutí beat generation. V roce 1952 v dopise Ginsbergovi uvedl Kerouac výčet hlavních představitelů hnutí a tvrdil zde, že zásadním motivem pro jejich spojení byla schopnost upřímně se navzájem vyznat ze svých nejhlubších pocitů.⁶

Beatničtí autoři přišli do oblasti San Franciska zhruba v polovině 50. let. Dříve působili v New Yorku.⁷ Ginsberg se dostal na západní pobřeží v roce 1953.

Na západě Ginsberg konečně našel to, po čem celý život toužil – životního partnera. Byl jím o sedm let mladší Peter Orlovsky. Objevil ho kolem Vánoc v roce 1954. Orlovsky byl synem běloruského důstojníka kavalerie. V osmnácti letech narukoval a byl přidělen k Presidiu, vojenské základně v San Franciscu. Nakonec byl ale na lékařské doporučení zproštěn vojenské povinnosti.⁸

O rok později, v říjnu 1955 uspořádal Ginsberg s Kerouakem autorské čtení v Six Gallery, na kterém přečetl svoji dlouhou báseň *Kvílení*. Tento moment je širokou veřejností považován za oficiální uvedení beatnické generace do literárního světa. Stejná báseň v roce 1956 vyšla ve Ferlinghettiho nakladatelství *City Lights*. „*Kvílení*“ (*Howl*, 1956) proslavila autora i vydavatele díky následnému soudnímu procesu, jenž řešil obscenitu Ginsbergovy poezie.

⁵ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 54

⁶ TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976) s. 5.

⁷ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 74.

⁸ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 58.

Výsledné osvobození obou aktérů se stalo důležitým mezníkem v dějinách svobody slova. Díky procesu se o nástupu beatnické poezie z médií konečně dozvěděla celá Amerika. Do té doby zůstávalo sanfranciské umělecké hnutí takřka bez povšimnutí ostatními centry americké literatury.⁹

Divoké sanfranciské období Allena Ginsberga se uzavřelo v roce 1957, kdy odcestoval s Orlovským do Evropy. Tím de facto skončil i slavný věk beatníků.

⁹ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 74

1.3 Životní cesta světem

S Peterem Orlovským zavítal v roce 1957 Allen Ginsberg nejdříve do Amsterdamu. Z Holandska jeho cesta mířila do kraje zaslíbeného básníkům – do Paříže. V hlavním městě Francie zakotvil na delší dobu a setkal se s dalšími beatnickými autory Gregory Corsem a Williamem Burroughsem. Během pařížského opojení Ginsberg napsal sbírku „*Sendviče Reality: Evropo! Evropo!*“ (Reality Sandwiches, 1963). A ve slavném baru na 9 rue Gît-le-Coeur, který si vysloužil přívěsk „Beat Hotel“, Ginsberg nasbíral inspiraci pro další stěžejní dílo „*Kadiš a jiné básně*“ (Kaddish and Other Poems, 1961). Múza políbila i jeho literární společníky. Gregory Corso vytvořil báseň „*Bombo*“ (Bomb, 1958), William Burroughs svůj nejslavnější „*Nahý oběd*“ (Naked lunch, 1959).¹⁰

Prostředí evropských, rušných metropolí s pár přestávkami v rodných Spojených státech opustil Ginsberg v šedesátých letech. Odjel do Indie a v letech 1962-1963 objevoval a procestoval celý subkontinent. Tehdy ho výrazně ovlivňoval zen-buddhismus, ke kterému mu cestu ukázal Jack Kerouac (sám napsal několik děl provázaných touto vírou).

Ginsberg vždy inklinoval k levicové politice a do jisté míry ho fascinoval také komunismus (v práci už jsem se zmiňoval o střetnutí s touto ideologií v jeho mládí). Budoucí zkušenosti mu ale názor zcela obrátily. Nejdříve navštívil Kubu, kterou pevně svíral totalitním režim Fidela Castra. Po zkritizování tamější perzekuce homosexuálů na vysoké škole byl příkazem poslán do Evropy. Tak se v květnu 1965 dostal do komunistického Československa, kde byl zvolen králem majálesu a následně na základě zprávy StB vyhoštěn do Londýna.

V Londýně se Ginsberg setkal s Bobem Dylanem. „Poprvé jsem se s Bobem Dylanem setkal, když mě vyhostili z Československa,“ řekl v dokumentárním snímku o životě pěvecké hvězdy.¹¹ V britské metropoli americký básník vedle Lawrence Ferlinghettiho a Gregoryho Corsa předčítal před sedmi tisícovkami lidí v Royal Albert Hall. Z Anglie mířila jeho cesta zpět do rodných USA.¹²

¹⁰ MILES, Barry. *The Beat Hotel: Ginsberg, Burroughs and Corso in Paris, 1957-63*. 1. publ., [Nachdr.]. Editor Luboš Snížek. Překlad Jan Zábrana. London: Atlantic, 2012, 362 s. Nevstoupíš jednou.

¹¹ *No Direction Home: Bob Dylan* [film]. Directed by Martin SCORSESE, USA: Paramount. 2005

¹² FOUNTAIN, Nigel. *Underground: the London alternative press, 1966-74*. New York: Routledge, 1988.

Setkání s Bobem Dylanem bylo jedním z těch dalších osudových. Ginsberg s ním trávil hodně času a navzájem se ovlivňovali. Dylan byl často označován za nového beatníka, který se vyjadřuje prostřednictvím muziky. Ginsbergovy básně předchází bizarní absurditě a hřímající ironii písní na albu „Bringing Back Home“. ^{12 13} Oba dokonce společně vystupovali a jejich tvůrčí souznění přesáhlo až do dalšího desetiletí. „Od počátku 70. let nastává v Ginsbergově poezii programový návrat k písňové formě – zde odkazuje na své učitele Williama Blakea a Boba Dylana, s nímž také později nahrával a v roce 1975 se účastnil jeho Rolling Thunder Tour.“ ¹⁴

Beatnickou generaci ve Spojených Státech začala pomalu střídat jiná bohémská generace – hippies. Ta ve svém rozkvětu nabyla mnohem masovějších rozměrů. Ginsberg byl jakýmsi otcem hnutí, vždyť stál i při samotném zrodu. Tisíce opojených chlapců i dívek s květinou v ruce ho uctívaly. „Viděli v něm poslední instanci, na níž se lze obrátit pro radu, i přirozeného spojence, především pro jeho horlivý a upřímný přátelský postoj. Flower power se zrodilo na podzim 1965, když Ginsberg poskytl shromáždění zoufalých a rozhořčených mírových aktivistů z Berkeley několik instrukcí, jak proměnit politickou demonstraci v „ukázkovou podívanou bez jakékoli válečné psychologie.“ Podívanou, která měla vypadat následovně: „Spousta květin coby vizuální atrakce – soustředěná hlavně do předních řad – se může použít ke stavbě barikád, při střetu s policií, politiky médii nebo přihlížejícími.“ ¹⁵

V 80. letech se stále více prohluboval Ginsbergův vztah k buddhismu a logicky tak ovlivnil i jeho tvorbu. Po pádu železné opony a „sametových“ událostech v Československu se americký básník ještě jednou, v 90. letech, podíval do své oblíbené Prahy. Společně s Ferlinghettim a Snyderem zde absolvovali několik přednášek a literárních večerů. ¹⁶

¹² TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976) s. 244.

¹³ „Bringing Back Home“ je jedno z nejstěžejnějších alb Boba Dylana

¹⁴ BOSCH, I. Když dešťová kapka uschne, světy spějí k zániku. In: *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábřana. Praha: Mat'a, 2012. s. 145.

¹⁵ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 25.

¹⁶ V pražském divadle Viola je stále památní podpis Ginsberga z jeho návštěvy v 90. letech.

S přicházejícím stářím v 90. letech Ginsberg do svých básní vkládal nostalgickou notu. Ztvárnil vzpomínky a různé životní momenty, „které jsou příkladem Ginsbergova přesvědčení, že poezie je schopna obsáhnout vše.“¹⁷

„Ginsberg v posledních letech ještě víc zproročtel. Nezkonformoval se, ale přinejmenším také zcela neunikl styku s konformním prostředím: nevyhnul se televizi, přednáškám na univerzitách, publikování v Lifu a jiných oficiálních časopisech.“¹⁸

5. dubna v roce 1997 v New Yorku Allen Ginsberg ve věku nedožitých 71 let zemřel. Jane Kramerová napsala ve své knize zabývající se Ginsbergovým životem: „Jednoho sobotního rána se z mého telefonního suchátka ozvalo: „Allen zemřel.“ Jsem si naprosto jistá, že každý kdo tehdy obdržel tuto smutnou zprávu, ani na okamžik nezapochoyboval, o jakého Allena jde. Když Allen Ginsberg jednou vstoupil do vašeho života, usadil se v něm už natrvalo – stal se vám tak blízkým, nepostradatelným a tak důvěrně známým, že jste si už nedokázali život bez něj vůbec představit.“¹⁹

„Kdysi dávno nabídl Allen Ginsberg definici sebe sama jako „básníka/proroka/přítele na straně lásky & Divokého Dobra. To je karma, kterou jsem chtěl – být Svatý.“ Ale cesta ke svatosti a pročistění světských tužeb může být bolestná a zrádná... nic nemůže být celistvé, není-li to nejdříve rozštěpeno, roztrháno zmatky riskantního činu.“²⁰

¹⁷ BOSCH, I. Když dešťová kapka uschne, světy spějí k zániku. In: *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Maťa, 2012. s. 145.

¹⁸ ZÁBRANA, Jan. *Potkat básníka: eseje a úvahy*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1989. 489 s. 225.

¹⁹ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 63.

²⁰ TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976), s. 85.

2. Beat generation

2.1 Mezníky a charakteristika hnutí

Nikdy nebyly podmínky pro vznik beatnické generace výraznější než po druhé světové válce. Atomové bomby ničily města, společnost – nemocná a strhaná válkou – se pomalu léčila a hledala. Do dějin začalo nasakovat období globálního schizmatu, studené války. Přicházející chlad a nejistota se podepsala v nastupující mladé generaci, která se jen těžko dokázala ustanovující nové poválečné společnosti nacházet. Ginsberg toto nastupující období, nový pořádek pro umělce, pojmenoval „syndrom stažené rolety“. Daly by se najít určité paralely se „ztracenou generací“ po první světové válce, nicméně ztráty jistot a idealismu nebyly ve 20. století nikdy větší. Tak logicky došlo k vytvoření uměleckých proudů, které z nejistoty a ztráty ideálu vycházely. Zatímco v Evropě na to reagoval existencialismus, v americké literatuře se pomalu začala rodit generace beatnická. Ta bezmoc a neschopnost nacházet životní ideály a motivy vyústila nejen v bohémskou a do jisté míry dekadentní literární formu, ale i v nespoutaný a protestující životní styl. „Americká společnost byla prostě nemocná a beatníci na ni aplikovali to, co se dosud používalo jen u jednotlivých pacientů – šokovou terapii.“¹

Kerouac si jednou večer vyrazil v New Yorku s kamarády na pivo a mimoděk přišel na výraz „beat generation“. Ten pojem se hodil pro značení večera, kdy Ginsberg poprvé veřejně četl své „Kvílení“. ² Bylo to 13. října roku 1955 v San Francisku. Allen Ginsberg s Jackem Kerouakem zorganizoval v prostorách Six Gallery skupinové autorské čtení. Ten večer pak jeden kronikář nazval „porodním traumatem beat generation“.²

„Ginsberg sehnal pro společné čtení Snydera, Whalena, Lamantiu a McClurea. Předtím rozeslal několik cyklostylovaných kartiček, nadepsaných, jak se vyjádřil „stylem pravého, klasického, poetického, veřejně projevovaného veselí“, na kterých sliboval každému, kdo přijde, spolu s „kouzelnou událostí“ víno a květiny zdarma. Čtení zahájili Ginsbergovi přátelé před sálem plným básníků, malířů, místních fandů a nadšených příbuzných. Kerouac, Cassady, Orlovsky a Ferlinghetti měli jako morální podpora místa po obvodu galerie, přičemž Kerouac byl pověřen dohlížet na to, aby všichni ostatní v publiku byli dostatečně přioopilí a nadšení.

¹ BOSCH, I. Když dešťová kapka uschne, světy spějí k zániku. In: Neposílejte mi už žádné dopisy. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábřana. Praha: Maťa, 2012. s. 145.

² KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 62

„Přišel jsem na řadu jako poslední a byl jsem už hodně opilý“, řekl později Ginsberg, „takže první část *Kvílení* jsem přečetl dosti rozohněně, nezvykle a srdceryvně. Skutečně jsem při předčítání pocíval jak ostych, tak sílu.“³

Když se beat generation dostala na americkou literární scénu, nastaly pro tehdejší establishment těžké časy. „Na srdce kritiků dopadl těžký kámen a v kancelářích předních nakladatelů panovalo ledové mlčení. Začínající lektoři angličtiny s nelibostí sledovali, jak jsou postihováni za sebemenší přehmat. Matky zase začaly posílat své syny ke krejčímu ve snaze zabránit hipsterské katastrofě. Naopak příznivci bohémy se připravovali na uzrálý literární skandál.“⁴

V říjnu 1956 vydalo Ferlinghettiho nakladatelství City Lights Ginsbergovo „*Kvílení a jiné básně*“ (*Howl and other poems*, 1956). Několik měsíců poté byl Ferlinghetti zatčen a obviněn z toho, že vydáním díla porušil kalifornský kodex mravnosti. To už ale bylo první vydání knihy zcela prodáno a po Státech kolovaly tisícovky samizdatových opisů. Soudní proces paradoxně učinil beatnické hnutí a především Ginsberga velice populárními. Z toho že na sebe beatnici soustředili prakticky veškerou pozornost, mohli kritici vyletět z kůže. „Básník Richard Eberhart tehdy pro *New York Times* sepsal dlouhý esej o renesanci poezie, který se společně s Ferlinghettiho procesem stal hlavní příčinou celé jejich publicity.“⁵

Beatnici byli jednou ze zásadních a nejdůležitějších literárních generací 20. století. Nástupem šedesátých let se některé prvky této kultury přenesly do nastupujícího hnutí Hippies. Přesto odkaz beatové literatury zasahuje i do dnešních dob a inspiruje další a další čtenáře těchto nesmrtelných autorů. „Podle všech měřítek šlo o bizarní skupinu – geniální i narkomanskou, intelektuální i kriminální, láskyplnou i obscénní, duchovní i cynickou. A byli dostatečně šílení, aby působili všemožné potíže včetně těch, jež daly vzniknout rebelské literatuře a pomohly zahájit kulturní revoluci v Americe.“⁶

^{3 4 5} KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002.

⁶ COLLINS, Ron a SKOVER, David. *Mánie: sex, drogy*. Vyd. 1. V Praze: Metafora, 2013. s. 5.

Konec beatnického věku dobře charakterizuje v úvodu své knihy „*Čas beatníků*“ (Memoirs of a Beatnik, 1969) jedna z představitelk tohoto proudu Diane Di Prima.

„Co si myslíte, že se stalo se všemi těmi beatniky?“ zajímal se blondatý student prvního ročníku, když mě loni vezl do San Francisca po mé přednášce na Berkeley. No víš, zlatíčko, někteří z nás zradili a stali se hippies. A některým se podařilo zachovat si bezúhonnost a přijali vládní granty nebo psali pornografické romány. John Wieners se zbláznil a žije v Buffalu, Fred Herko prošel oknem, Gary Snyder je zenbuddhistickým mnichem. Věř anebo nevěř. Nebo to ber jako má jedenáctiletá dcera, která nedávno prohlásila, když si vybavila dobu svého dětství.

„Fakticky mi ty starý časy hrozně chyběj. Bylo to drsný, ale nádherný.“ Teď už je všechno spíš hezké. Nastoupil Nový věk – New Age – a pořád má ještě dětsky baculaté tvářičky.

Hlavně zůstaň zkouřenej. “⁷

„Na sklonku roku 1961, kdy se na pultech knihkupectví objevil „Nahý oběd“ a na Harvardu LSD, prohlásil jeden z Ginsbergových přátel z časopisu Big Table, že beatnická revoluce skončila. „A měl zatraceně pravdu,“ dodává Ginsberg. Ten pak idjel do Indie a další čtyři roky byl – až na krátké přestávky – mimo Ameriku.“⁸

⁷ DI PRIMA, Diane. *Čas beatníků*. Praha: Pragma, 1996. s. 3.

⁸ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 206

2.2 Představitelé beat generation

2.2.1 Jack Kerouac

Vlastním jménem Jean-Louis Kerouac (1922-1969).⁹

Jack Kerouac byl bezesporu jakousi hybnou silou a vzorem pro Ginsbergovu tvorbu. Radil mu a předával zkušenosti v jeho literárních začátcích, přivedl k zen-buddhismu a dával odpovědi v dopisech, ve kterých Ginsberg řešil bezvýchodnost životních situací a deprese.

Ginsberg nezasíral, že jak jeho rytmus, tak užívání dlouhých veršů byly ovlivněny právě Kerouakem, který hledal nové rytmy řeči, styl černochoů, venkovanů a obyvatel západu a viděl v nich návrat ke kořenům ústní tradice. Autor kultovního románu „*Na cestě*“ (On the road, 1957) zachycoval také rychlý a vzrušený proud americké mluvy, což Ginsberga rovněž ovlivnilo. „Každý spisovatel měl vlastně užitek ze svobody toho druhého, z jeho odklonů od konvenčních přístupů k literatuře – jako když Kerouac v dopise Ginsbergovi radil, aby změnil frázi „hvězdnout na lišku“ na „hvězdnout na lišku“, nebo když Kerouac posadil Ginsberga za svůj psací stroj a přinutil ho psát, cokoliv ho zrovna napadne, a uznat to za báseň. Ginsbergovi trvalo několik let, než se takovýmto lekcím přizpůsobil. Prvním důsledkem Kerouakova vedení bylo „Kvílení“. V srpnu 1955 napsal Ginsberg Kerouakovi dopis, ve kterém přiznává svůj dluh.“¹⁰

„Stránky, které jsem ti poslal z „Kvílení“ (přesný název), jsou první strany tak, jak jsem je napsal. Opsal jsem je a tobě jsem poslal stoprocentní rukopis. Žádná předchozí verze neexistuje. Psal jsem to průběžně, proto je to tak zmatené. Kopie, co tady mám, jsou už vyčištěné. Máš tedy, co jsi chtěl. Uvědomuji si, jakou jsi měl pravdu, když jsi řekl, to bylo poprvé, co jsem si sednul, abych to vysypal, vypadlo to ze mě tvou metodou, a zní to trochu jako ty, prakticky imitace.“¹¹

⁹ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 80.

^{10, 11} TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. rok vydání originálu: 1976), s. 230.

Kerouakův příchod na americkou literární scénu se zrodil za dosti zvláštních okolností. Rodák ze státu Massachusetts během období, kdy napsal svá nejznámější díla a položil základy celého hnutí nejen v určení životního stylu, ale i ve vytvoření stylistických a estetických aspektů beatnické literatury, byl neznámým a téměř nevydávaným. Když v roce 1957, šest let po dokončení, nakonec vyšel román „*Na cestě*“, byl Kerouac „pohlcen změtí lži senzacechtivých médií a kontroverzí, které se kolem knihy strhly.“¹² Román je nyní považován jako prazáklad celého hnutí – jakási bible beatníků.

Kerouac zhmotnil středobod generace a inspiraci pro další literáty. Definoval celý beatnický proud a literární styl, kterým se generace mladých autorů vyjadřovala.

2.2.2 William Burroughs

„William Burroughs byl poustevnickým učencem, excentrickým experimentátorem a dobrodruhem, který podstoupil rozsáhlé faustovské peripetie, způsobené nástrahami osudu a jistou chmurnou zálibou v nezákonnostech.“¹³

William Seward Burroughs II. (1914-1997)¹⁴ považoval Ginsberga za „průkopníka otevřenosti básnického výrazu a občanské statečnosti dávno předtím než [se touto cestou vydali] ostatní“.¹⁵ Seznámili se během Ginsbergových studií na Kolumbijské univerzitě. Burroughs mu byl jakýmsi otcem a dost ho ovlivnil nejen literárně, ale i v oblasti sexuality, jelikož ho i přes manželský závazek výrazněji přitahovali muži a Ginsberg byl tehdy ještě v otázce své homosexuality hodně uzavřený. Burroughs svému „učenci“ ukázal i temná zákoutí těžkých drog, mezi kterými byl například i heroin.

Důležitou část spolu oba spisovatelé strávili poté, co se Burroughs vrátil z Mexika, odkud si přivezl drastický zážitek. „Na jednom tamním nočním mejdanu jeho manželka trvala na tom, aby jí sestřelil z hlavy sklenku vodky. Burroughs se netrefil. Když se objevil v New Yorku, byl zrovna po přelíčení, které ho zprostito viny z vraždy.

^{12, 13} TYTELL, John. *Nazi andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976) s. 57-58, s. 41.

¹⁴ William S. Burroughs – author profile. In: *goodreads.com* [online]. [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: http://www.goodreads.com/author/show/4462369.William_S_Burroughs.

¹⁵ GINSBERG, Allen. *Karma červená, bílá a modrá: výběr z díla*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2001, ed. Josef Jařab.

Společně s Ginsbergem si pak pronajali byt a svou letitou známost tak zakončili se značným literárním ziskem, ale i traumatem. Ginsberg říká, že se tu a tam bál svého cynického přítele, který prý „neustále trval na tom, že my dva spolu nakonec „schlup“, prostě tak nějak „schlup“ a že se navzájem absorbujeme a vznikne obludně feťácko-organicko-protoplazmický „schlup“ dvou bytostí, co prahnou po odvrácených stranách svých duší.“ Ginsbergovi se nikdy nepodařilo zjistit, co přesně Burroughs svým výrazem „schlup“ myslel.“¹⁶

V básni „O Burroughsově díle“ naráží Ginsberg v jakési vizi básnického vyjadřování na Burroughův nejslavnější počín „*Nahý oběd*“ (Naked lunch, 1959).

*Metoda musí být to nejlibovější maso
a žádné symbolické nádivky
skutečné vize & skutečné žaláře
viděné stejně jako dřív*¹⁷

2.2.3 Lawrence Ferlinghetti

Lawrence Ferlinghetti (1919)¹⁸ je označován jako básník, prozaik, ale i překladatel a proslulý nakladatel nebo malíř a „nepřítel státu“.¹⁹

Ferlinghetti neoddiskutovatelně patří k hlavním představitelům beat generation, i když se sám za kovaného beatníka nikdy nepovažoval a nepovažuje. Po Burroughsovi je nejstarším členem hnutí. Literární teoretici ho zařazují ještě do tzv. sanfranciské renesance, která předcházela beatníkům, „[...] protože na rozdíl od předních beatníků zůstal Ferlinghetti kalifornské avantgardní umělecké scéně věrný i po skončení období hlavního rozkvětu hnutí v 50. a 60. letech.“²⁰

¹⁶ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 1

¹⁷ GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Maťa, 2012, 362 s.

¹⁸ FERLINGHETTI, Lawrence, Ivana PECHÁČKOVÁ, Luboš SNÍŽEK a Mirek VONDRÁŽKA. *S Ferlinghettim v Praze: rozhovory*. Vyd. 1. Praha: Meander, 1999. s. 11

¹⁹ Lawrence Ferlinghetti je jako jeden z posledních představitelů beatnické generace stále na živu (k 9. 4. 2014)

²⁰ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 74.

Do Kalifornie se Ferlinghetti přesídlil po válce a v roce 1953 otevřel nakladatelství City Lights. To se později transformovalo v nakladatelství a tři roky po jeho otevření (1956) Allen Ginsberg publikoval právě zde své „Kvílení“. O soudním procesu kvůli obscenitě, který následoval, jsem se v práci již zmínil.²¹

Další paralelu mezi oběma autory můžeme najít přímo u nás. Stejně jako Ginsberg totiž i Ferlinghetti navštívil Prahu. „Přijel do Prahy v pozdních hodinách 16. dubna 1998. Ačkoli ve svých faxech nikdy neopomněl zdůraznit, že „není Ginsberg“ (ve smyslu své poezie, beatnictví i postoje k médiím), a představoval si, že jede spíše na nějaký poklidný domácí festival, velmi brzy zjistil, že není možné, aby chodil Prahou nepoznán a v klidu vysedával nad kávou. Už první den zaplnil titulní stránky všech novin, a tak ho jeho zdejší popularita poněkud zaskočila.“²²

Nejslavnější dílo Lawrence Ferlinghettiho vyšlo v roce 1958 a nese název „*Lunapark v hlavě*“ (A Coney Island of the Mind, 1958). Sbíрку lze co se významu týče zařadit vedle Ginsbergova „Kvílení“. Obě se staly nejprodávanějšími sbírkami v amerických dějinách.²³

2.2.4 Gregory Corso

„Gregory Corso dosáhl patrně největšího rozsahu ze všech původních beatníků, neboť exceloval v tradičních i experimentálních formách.“²⁴

Allen Ginsberg napsal ve svém pojednání „*On Corso's Virtues*“: „Corso je básník básníků, jeho poezie je čistá jako samet. Vždy byl a bude populárním básníkem, buditelem a představitelem mládí, rozpaky a potěšením sofistických starších bibliografů, „nesmrtelným“ tak, jak nesmrtelným je, kapitán poezie představující duševní revoluci. Jeho poezie je opak pokrytectví.“²⁵

²¹ V kapitole 2.1 – „Mezníky a charakteristika hnutí“

²² FERLINGHETTI, Lawrence, Ivana PECHÁČKOVÁ, Luboš SNÍŽEK a Mirek VONDRÁŽKA. *S Ferlinghettim v Praze: rozhovory*. Vyd. 1. Praha: Meander, 1999. s. 11, 16, 17.

²³ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 73.

²⁴ HOWE, Andrew. *Encyclopedia of American poetry: the twentieth century*. 1st pub. Editor Eric L Haralson. Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers, 2001. s. 140.

²⁵ GINSBERG, Allen. *On Corso's Virtues*. [online]. 1989 [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: http://www.beatsupernovarasa.com/ARCHIVE/On_Corso_by_ginsberg_1989.htm.

Gregory Corso (1930-2001)²⁶ debutoval s titulem „*Panenská dáma z Brattlu*“ (The Vestal Lady and Other Poems, 1955). O tři roky později se i on dostal do spojení s Lawrence Ferlinghettim a v nakladatelství City Lights vydal sbírku „*Benzín*“ (Gasoline, 1958). K ní mu napsal předmluvu Allen Ginsberg, který mu jakýmsi básnickým mentorem.²⁷ Oba básníci spolu strávili delší čas v roce 1957 v Paříži, ale poprvé se setkali o sedm let dříve. Tehdy Ginsberg vzpomněl na Corsa v básni Příběh Gregoryho Corsa.²⁸

2.2.5 Gary Snyder

Gary Snyder (*1930)²⁹ nepatří mezi největší beatnické velikány, nicméně jeho přátelství s Kerouakem a Ginsbergem z něj učinilo velmi důležitou postavu hnutí. Právě on byl jedním z autorů, kteří četli na slavném básnickém večeru v Six Gallery v roce 1955. S Ginsbergem se ale výrazněji sblížili v období, které následovalo po beatnické éře. Poprvé se seznámili v 50. letech.

Snyder byl známý jako průkopník a vizionář zen-buddhismu v rámci beatnického hnutí. Ještě s Kerouakem vnesl náboženství do myšlení hned několika představitelů generace – třeba i Ginsbergovi, který když se k Snyderovi poprvé vypravil, našel ho uprostřed zenové meditace - : „Po nocích jsme v domku pořádali mejdany a běhali po dvorku nazí. Vypadali jsme jako fauni a chodily k nám všechny holky ze čtvrti. Ve dne to však u nás vypadalo jako v dost komickém kutlochu buddhistických poustevníků,“ později Ginsberg komentoval setkání autorů.³⁰

Snyder stejně jako Ferlinghetti a Ginsberg pocítil atmosféru Prahy.³¹

²⁶ HONAN, William. *Gregory Corso, a Candid-Voiced Beat Poet, Dies at 70. New York Times*. New York: 2001. 10. 1. 2001.

^{27, 29} FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, s. 81, 82.

²⁸ GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Mat'a, 2012, 362 s.

³⁰ KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002, s. 62.

³¹ GUŠTAR, Milan, I BOSH, Allen GINSBERG, Lawrence FERLINGHETTI a Gary SNYDER. *Beatníci v Praze: [Ginsberg, Ferlinghetti, Snyder]*. Vyd. 1. Editor Eva Slámová. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. Praha: Argo, 2001. 51 s.

2.2.6 Neal Cassady

Ginsberg si napsal do deníku: „Zůstal jsem zase vyplavený na břehu zoufalství. Právě po takové rozkoši si plně uvědomuji, před čím jsem se pomalu uzavřel... Pokud mohu být vůbec uspokojen..., pak jen tělesným spojením (občasným) s Cassadym.“³²

Cassady (1926-1968)³³ po tvůrčí stránce nebyl plnohodnotným beatnikem. Napsal řídký počet básní, které mu vyšly až posmrtně. Přesto je ale jednou z vůbec nejdůležitějších postav celého hnutí. Byl inspirací - andělem - pro Kerouaka i Ginsberga a další beatnické autory. Jack Kerouac o něm napsal několik knih, i tu nejslavnější „*Na cestě*“. „Dean Moriarty“³⁴ celou beatnickou „bibli“ otvírá...

„Poprvé jsem Deana potkal krátce na to, co jsme se rozešli se ženou.“³⁵

Vztah mezi Ginsbergem a Cassadym dost připomínal vztah dvou milujících se bytostí. Cassady se ale ve změti ženských, večírků a bohémských excesů nedokázal svému homosexuálnímu příteli, který toužil po plnohodnotném vztahu, naplno odevzdat. V dopise Ginsbergovi napsal: „Je to smutný a zneklidňuje mě to, protože ti chci být bližší než kdokoliv, ale stejně nechci být podvědomě pokrytec a odmítat svoje neteploušství, abych tě potěšil.“³⁶ Tím v podstatě udusil intimitu jejich vztahu. Ginsberg se z nenaplněné lásky vyhrabal, až když potkal svého životního partnera Petera Orlovského.

Neal Cassady (N. C.) je zobrazen jako „tajný hrdina“ v Ginsbergově přelomovém „Kvílení“. Inspirací mu byl mimo jiné například také v básni „Mnoho lásek“ ze stejné sbírky.

*„N. C., tajný hrdina
těchto básní, mrdálista a denverský Adónis -
radostná vzpomínka na nesčetné dívky oklácené na
prázdných parcelách v uličkách za hospodou, ...*

^{32, 36} COLLINS, Ron a David M SKOVER. *Mánie: sex, drogy*. Vyd. 1. V Praze: Metafora, 2013. s. 125.

³³ SANDISON, David a Graham VICKERS. *Neal Cassady*. In: *The New York Times* [online]. [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2006/11/19/books/chapters/1119-1st-sandi.html>.

³⁴ Dean Moriarty byla jednou z hlavních postav románu „*Na cestě*“ a představovala Neala Cassadyho.

³⁵ KEROUAC, Jack. *Na cestě*. Vyd. 1., Překlad Jiří Josek. Praha: Odeon, 1980.

*... v roztřesených brázdách biografů, na vrcholcích hor,
v jeskyních, nebo na vychrtlé číšnici s tím známým
zvedáním osamělých kombiné ve škarpách u silnic &
zvláště tajným solipsismem hajzlů u benzinových
pump & také uliček rodného města...“³⁷*

Pátrání po souvislostech a okolnostech vzniku i podstaty beatnického hnutí lze jasněji pochopit důvody a smysluplnost Ginsbergova počínání v Československu v roce 1965. Jakkoliv se mohly zdát jeho činy za obscénní a kontroverzní, vycházely přímo z filozofie beat generation a nutno dodat, že pobuřovaly i v demokratických Spojených Státech. Nelze se pak divit, že v totalitně uspořádaném Československu způsobila jeho návštěva ještě větší poprask, který vyústil až v jeho vyhostění do Londýna. První dvě kapitoly tak vytvořily nosný background k hlavnímu tématu práce – májový pobyt Allena Ginsberga v Československu a mediální ohlas.

³⁷ GINSBERG, Allen. Kvílení. In: *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Mat'á, 2012. s. 29.

3. Májový pobyt Allena Ginsberga v Praze v roce 1965

3.1 Autentická návštěva

Ginsbergův májový pobyt v Praze trval jen osm dní. Do našeho hlavního města se ale americký básník dostal už v únoru téhož roku, potom co ho deportovali z Kuby kvůli kritice perzekuce homosexuálů na Havanské univerzitě. „Takto započala slavná historická kuriozita v podobě Ginsbergově májové návštěvy Prahy“. ¹ Básník v rozhovoru s Allenem Youngem řekl: „Jednoho rána na konci mého pobytu jsem byl ve svém hotelovém pokoji, když náhle vešli dovnitř tři mlčící vojáci v uniformách olivové barvy s jedním úředníkem. Prohlásil, že je náčelníkem přistěhovaleckého úřadu, že si mám sbalit zavazadla a že budu vyhoštěn prvním letadlem do Prahy.“ ²

Ginsberg se do Prahy dostal v podstatě náhodou. Letiště v pražské Ruzyni mělo sloužit jen jako prostor pro mezipřistání, odkud by americký básník odletěl do Londýna a následně zamířil do rodné vlasti. Mezitím se ale sešel s překladatelem Janem Zábranou a spisovatelem Josefem Škvoreckým a společně zažádali Československý svaz spisovatelů o legalizaci básnickova pobytu. Nakonec se v Praze Ginsberg zdržel až do poloviny března. Podstatnou část trávil americký host v poetické vinárně Viola, kde se koncentrovali českoslovenští avantgardní umělci a omladina. V podniku pravidelně předčítali také představitelé beatnického hnutí u nás a mezi nimi ten nejvýraznější – Václav Hrabě. ³ Pro něho setkání s Ginsbergem znamenalo vrchol nejen z literárního hlediska, ale bohužel i z životního. V březnu byl totiž československý básník nalezen mrtvý ve svém bytě v důsledku otravy oxidem uhelnatým.

Během návštěvy Ginsberg stihl vystoupit například v Divadle S. K. Neumanna nebo v libeňském Klubu poezie. Proslulým se stalo setkání se studentstvem na půdě Filozofické fakulty, kde v rodném jazyce recitoval své básně a Jan Zábrana je překládal do češtiny.

¹ GLADYSZ, Thomas. Allen Ginsberg's Life. In: *University of Illinois website* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.english.illinois.edu/maps/poets/g_l/ginsberg/life.htm.

² YOUNG, Allen a Allen GINSBERG. *Interview s Allenem Ginsbergem pro Gay Sunshine*. Vyd. 1. Překlad Dušan Krejčí. V Olomouci: Votobia, 1996, s. 112–113.

³ BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. In: *Paměť a dějiny*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 30.

Ginsberg přijel do Prahy 18. února. O měsíc později, 19. března, odcestoval vlakem do Sovětského svazu, kde se setkal s několika slavnými ruskými spisovateli. Do Prahy se vrátil 29. dubna 1965.⁴ Měl tady strávit už jen několik dní, během kterých by konečně odletěl do Londýna. Tentokrát se tak opravdu stalo, nicméně za poněkud jiných okolností, než si americký básník představoval. Májový příběh Allena Ginsberga se začal psát 1. května, když mu „zaklepala na dveře jeho pokoje delegace vysokoškoláků a nabídla mu kandidaturu na krále majálesu.“⁵

Komunistické straně na Majálesu v roce 1965 záleželo o něco víc, než v předchozích ročnících. Důvodem byly loňské i předloňské protesty proti režimu na Petříně. „Pražský organizační výbor, vedený studenty Filmové akademie múzických umění, dostal pokyn, že v roce dvacátého výročí osvobození Československa režimu zvláště záleží na poklidném průběhu majálesu.“⁶ Komunisté se snažili dát festivalu oficiální rozměr a využít ho k propagandistickým účelům, nakonec ale všechno skončilo úplně jinak.

Původním kandidátem ČVUT měl být Josef Škvorecký. Československý spisovatel kandidaturu odmítl, nicméně doporučil studentům právě Allena Ginsberga. Americký básník s návrhem nadšeně souhlasil a vyrazil společně s vysokoškoláky na Staroměstské náměstí, odkud startoval „více než hodinu a půl trvajícím studentským průvodem masek, alegorických vozů a studentů skandujících hesla.“⁷ To vše sledovalo kolem 150 tisíc lidí. Součástí průvodu byli ale také studentští policisté nebo pod skrytou identitou někteří příslušníci Státní bezpečnosti. Ginsberg byl posazen na jeden z alegorických vozů a mířil s ohromným davem až do Stromovky, kde slavnosti vrcholily volbou krále majálesu a korunovačním rituálem. „Během průvodu před ním pomalu kráčeli studenti s velkým transparentem s nápisem „Ginsberg králem majáles, výraz proletářského internacionalismu“. Zarostlý královský adept měl na hlavě nasazenou lesklou korunu a na krku barevné korálky. Během cesty vyzpěvoval buddhistické mantry.“⁸

⁴ BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. In: *Paměť a dějiny*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 32.

^{5,8} LASS, Andrew. Allen Ginsberg – Král majálesu. *Analogon*, Praha: Sdružení Analogonu, 2000, roč. 11, č. 30. s. 41, 42.

^{6,7} SVATOŠ, Michal. Studentské majálesy 60. let. In: *Zlatá šedesátá*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2000. s. 98-99.

„Bylo to zastřešené jeviště pro rockové koncerty. Každý musel vystoupit k mikrofonu a pronést agitační projev. [...] Když jsem byl u mikrofonu já, neuměl jsem vůbec česky, tak jsem ten problém vyřešil zpíváním Ómšrimantrája, Ómšrimantrája, celou dobu, co jsem byl na řadě, tři nebo čtyři minuty. Ómšrimantrája je mantra pro budoucí osvícení nebo budoucího Buddhu, májfrája Buddhu, Buddhu budoucí generace, což se, podle mého, přesně k té situaci hodilo. Společnost, která pomalu rozmrzává a pohybuje se směrem k jakémusi otevřenému myšlení.“⁹ Takto komentoval Ginsberg ze svého pohledu volbu krále. Amerického básníka a kandidáta ČVUT určilo jako vítěze jakési měřidlo hluku, které mělo spočítat nejhlasitější ohlas u jednotlivých uchazečů o korunu. Podle vzpomínek Andrew Lasse¹⁰ šlo ale o kamufláž. Ať už to bylo jakkoli, Ginsberg byl zvolen králem majálesu a s nadšenými vysokoškoláky se ponořil do nočního veselí.¹¹

Oslavy se z pražské Stromovky přesunuly na Hlávkovu kolej, kde pokračovaly ve formě diskuze, kterou vedl americký básník. Ginsberg chválil myšlenku pražského majálesu a nebál se výrazněji kritizovat stávající režim v Československu, což přineslo pozitivní ovace ze strany studentů.¹² Naneštěstí měla Státní bezpečnost na místě svého agenta, který informoval vedení o všem „protirežimním“. Např. na otázku, zda je v ČSR svoboda, Ginsberg odpověděl: „Na západě mohu mluvit co chci, když jsem v Praze, musím přemýšlet, co chci říkat, když jsem byl v Moskvě, nemluvil jsem vůbec!“¹³

Ginsberga sledovala tajná policie už během jeho prvního pobytu v únoru. Na každém rohu mu byla v patách i při jeho májové návštěvě Prahy. Majálesové události a zejména navazující beseda na Hlávkově koleji navíc StB vyprovokovaly k ještě razantnějším opatřením. Ihned po korunovaci Ginsberga se na něj nalepil tajný agent Karel Vodrážka, jehož hlášení se posléze stalo důvodem k básníkovu vyhoštění.

⁹ LASS, Andrew. Allen Ginsberg – Král majálesu. *Analogon*, Praha: Sdružení Analogonu, 2000, roč. 11, č. 30, s. 43.

¹⁰ Andrew Lass byl syn amerického komunisty, který od padesátých let žil v Československu. S Ginsbergem se potkal ve Viole a stal se jeho průvodcem po Praze.

^{11, 13} BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. *Paměť a dějiny*, Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 37.

¹² SVATOŠ, Michal. Studentské majálesy 60. let. In: *Zlatá šedesátá*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2000. s. 99.

Ginsberg po zvolení krále majálesu strávil dva dny na kolejích. 3. května si ho v noci našli policisté VB, kteří ho kvůli údajné podnapilosti odvezli na záchytku. Tam jej ale nepřijali, načež byl odvezen do hotelu Merkur a tím tento incident skončil.¹⁴ O dva dny později, 5. května, už americký básník takové štěstí neměl.

„Ginsberg Praze kraloval až do chvíle, kdy mu kdosi – podle slov pražské policie šlo o otce jednoho studenta – „šlohnul“ deník, který Ginsbergovi musel vypadnout někde na koncertě, a předal ho policii.“¹⁵

Byl to právě deník amerického literáta, který byl hlavním důkazním materiálem v rukou StB. „Dne 5. května 1965 po půlnoci napadl Ginsberga při cestě z Violy neznámý muž. Údajně se mu nelíbilo, že se Američan a jeho doprovod, mladík a slečna, věnovali na ulici erotickým aktivitám, a utrousil vulgární poznámku. Podle jeho svědectví se pak na něho mladá dvojice vrhla a fyzicky ho napadla. Ginsbergovi známí naopak odmítali nařčení z veřejného pohoršení a svorně tvrdili, že neznámý muž naopak bezdůvodně napadl Američana. [...] Takřka stoprocentně se jednalo o provokaci, kterou na Ginsberga připravila tajná policie. Muže stejného jména a data narození vedlo ve stejné době, kdy došlo k incidentu, jako agenta s krycím jménem „Lubor“ stejné oddělení StB, v jehož čele stál kpt. Karel Vodrážka.“¹⁶

Ginsberg byl zadržen a obviněn z výtržnictví, opilství, narkomanie a propagování homosexuality. „Několik dní potom (po zvolení králem majáles, pozn.), pozdě v noci mě najednou na ulici napadl a začal na mě řvát „bouzerant“ , což znamená teplouš nebo homosexuál.“¹⁷ Všechny z nás, včetně studentů, kteří byli se mnou, zatkla policie a vzala nás na stanici. Propustili mě až v pět ráno a vzali si čestná prohlášení od ostatních. Mám podezření, že se jednalo o provokatéra tajné služby, ale nemohu to dokázat,“¹⁸ popsal po návratu do vlasti Allen Ginsberg situaci jeho zatčení.

^{14, 16} BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. *Paměť a dějiny*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 38.

¹⁵ KRAMER, Jane. Allen Ginsberg v Americe. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002. s. 11

¹⁷ V originálním znění článku: „... *screamin 'bouzerant', which means 'fairy' or 'queer'.*”

¹⁸ KOSTELANETZ, Richard. Ginsberg makes the world scene. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 11. 7. 1965, vol. 114, no. 39, 250, s. 22.

O den později, 6. května, byl Ginsberg předveden k výslechu. Hlavním předmětem se stal jeho deník, který údajně našel náhodný kolemjdoucí v Římské ulici, nedaleko sálu, kde se americký básník účastnil koncertu slovenské kapely The Beatmen. „I v tomto případě se jednalo o provokaci – údajný nálezce deníku byl totiž ve skutečnosti agent StB. Jeho role v celé kauze není jasná, zřejmě pouze legalizoval krádež Ginsbergova zápisníku, kterého se zmocnili příslušníci tajné policie. Stejně jako v případě násilníka z Jindřišské ulice byl řízen oddělením StB, v jehož čele stál kpt. Karel Vodrážka. Jeho identitu se podařilo zjistit pomocí jednoho z dehonestujících článků, který vyšel po Ginsbergově odletu z Československa.“¹⁸ Nejmenovaný poctivý nálezce se podle něho narodil 14. listopadu 1926 ve Štramberku. V uvedený den se v uvedeném městě narodil Jan Holub, který podle dochovaných evidencí spolupracoval v polovině šedesátých let s tajnou policií pod krycím jménem „Horyna“.¹⁹

Ginsberg po návratu do vlasti prozradil, co bylo obsahem deníku: „Zaznamenal jsem do něj mé sny a zbloudilé myšlenky posledních dvaceti let. Popisoval jsem sexuální orgie, extatické stavy a intimní detaily a důvěrnosti. Byly tam zřejmě také nějaké politické poznámky, přesně si nevzpomínám.“²⁰ Originál Ginsbergova deníku je považován za ztracený. V 70. letech byl údajně skartován a dochoval se tak jen částečný překlad do češtiny, který vznikl v roce 1965 na nařízení československé vládní aparatury.²¹

7. května 1965 odletělo z pražské Ruzyně letadlo, ve kterém seděl také Allen Ginsberg. Americký básník tím napsal pomyslnou tečku za svým divokým májovým pobytem, během něhož inspiroval studentstvo i mladou generaci umělců. Oficiálním důvodem k deportaci do Londýna prý byly stížnosti rodičů a lékařů nezletilých dětí, které utrpěly psychickou újmu při setkání s Ginsbergem. Pozitivní mediální obraz, který si Američan vytvořil během únorového pobytu v ČSR, se po květnových událostech zcela rozprášil a Ginsberg byl kritizován napříč všemi ideologicky zatíženými periodiky u nás.

¹⁸ Článek v Mladé frontě pod názvem „Allen Ginsberg a morálka“. [Autor neuveden]. Allen Ginsberg a morálka : Proč byl americký básník vypovězen z Československa. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.

¹⁹ BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. *Paměť a dějiny*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 42.

²⁰ KOSTELANETZ, Richard. Ginsberg makes the world scene. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 11. 7. 1965, vol. 114, no. 39, 250, s. 22. ISSN 0362-4331.

²¹ ŠLAJCHRT, Viktor: Ginsberg v Praze. Tajemství zápisníku. *Literární noviny*, 26. 4. 1990, roč. č. 4, s. 4.

3.2 Zpráva StB k činnosti Allena Ginsberga v ČSR

Státní bezpečnost se o Allena Ginsberga začala zajímat v podstatě okamžitě od jeho příjezdu do Prahy v únoru. Byť Ginsberg smýšlel levicově, i tak to byl stále americký občan, navíc v literárním světě osobnost takové velikosti, jež mohla mít zásadní vliv na avantgardní proudy v ČSR i podstatnou část mládeže. Přímé napojení na amerického spisovatele přišlo ale až při májové návštěvě. Příslušník StB s falešnou identitou se ke Ginsbergovi dostal hned po volbě krále majálesu. „Závěrečná zpráva k činnosti Allana Ginsberga, amerického básníka – beatníka v ČSSR“²² pak byla vedle nálezů básníkovy deníku jednou z hlavních zástěrek pro Ginsbergovo vyhoštění do Londýna. Spis vedený na amerického hosta je zveřejněn v plném znění na internetu v anglické verzi.²³ V češtině je ho možno nalézt v Archivu bezpečnostních složek (ABS).²⁴

Sledováním Ginsberga byl pověřen kpt. Karel Vodrážka, náčelník oddělení centrály rozvědky, které mělo na starost mládež.²⁵ Podle spisu se Vodrážka infiltroval přímo do skupiny studentů, kteří pozvali amerického básníka na besedu do Hlávkovy kolejě. „Beseda začla asi v 0,30 hod. 2. 5. 1965 a protáhla se do 03,00 hod. Společnost studentů tvořili především členové tzv. STAR /Studentské akademické rady/ a členové redakce časopisu „Buchar“,²⁶ píše v hlášení. Vodrážka vypíchnul jméno studenta Jánského a pak podrobně popsal také témata besedy. „Před studenty se neskrýval (Ginsberg, pozn.) se svým antikomunismem a antipatiemi k marxistické filosofii. [...] Ginsberga přijali studenti naprosto nekriticky, zvláště v pasážích, kde hovořil nebo naznačoval, že v ČSSR je „nesvoboda“.“²⁷ Beseda na Hlávkově kolejě usvědčila Ginsberga jako ideologicky nevyhovujícího hosta Československa, navíc pak posloužila k perzekuci několika studentů, kteří se noci s básníkem účastnili. Především to odnesli ve spisu zmiňovaní členové Studentské akademické rady a členové redakce časopisu Buchar, který už před Ginsbergovou návštěvou režimu svým kritickým laděním nevyhovoval.

^{22, 25} BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. *Paměť a dějiny*. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 36, 39.

²³ Final Report on Allen Ginsberg's Deportation [online]. [cit. 2014-04-08]. In: *The Massachusetts Review, Inc* [online]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/53963034/Final-Report-on-Allen-Ginsberg-s-Deportation>.

²⁴ ABS (Archiv bezpečnostních složek), f. MV-KR, sv. a. č. 591839 MV.

^{26, 27} ABS, f. MV-KR, sv. a. č. 591839 MV. Závěrečná zpráva k činnosti Allana GINSBERGA, amerického básníka – beatníka v ČSSR. 13. 5. 1965.

Po noci na Hlávkově koleji nebylo pochyb o tom, že si vládní aparatura nepřeje amerického básníka mít na své půdě. 3. května v pozdních hodinách Ginsberga zatkla hlídka VB. Stalo se tak, když odcházel z Violy. „... byl v podnapilém stavu a budil veřejné pohoršení. Jeho jednání vzbudilo nežádoucí pozornost kolemjdoucích občanů,“²⁸ uvádí Vodrážka ve spisu. Ginsbergova opilost nemusela být nutně jen důsledkem jeho bohémského stylu života. Podle svědectví Pavla Juráčka, který byl tu noc rovněž ve Viole, to mohla být jen další provokace ze strany tajné policie: „Po nějakém čase jsem ho zahlédl v podivné společnosti tří mužů, kteří objednávali gruzínský koňak po celých lahvích. Ginsberg stál sotva na nohou, ti muži ho nezajímali, chtěl k baru, čekalo tam na něho stádečko jeho citelů, ale ti tři ho nepouštěli od stolu, nutili ho pít, a když odešli, nemohl Ginsberg už ani mluvit. Potácel se Violou a zmateně cosi hledal.“²⁹ Podle Juráčka ti tři muži byli spolupracovníky nebo příslušníky StB a Ginsberg pak hledal zřejmě deník. Je tedy možné, že americký básník své zápisy neztratil na koncertě slovenské kapely, ale sebrala mu ho právě trojice mužů.

Kpt. Vodrážka měl zcela jistě prsty v Ginsbergově druhém zadržení o dva dny později, 5. května.³⁰ Podle spisu Vodrážka sledoval básníka už předtím, v prostorách v Violy. „Před touto výtržností byl Ginsberg ve vinárně Viola, kde se zdržoval ve společnosti některých homosexuálů, objímal se s nimi, zejména se bratřil s básníkem ...“³¹, který se v této společnosti opil do němoty.“³²

V další části spisu se Vodrážka zabývá zprávami z psychiatrické poradny Krajského ústavu. V nich se hovoří o špatném vlivu Allena Ginsberga na mládež a o konkrétních případech, kdy došlo kvůli setkání s básníkem u nezletilých dětí k psychické újmě. Vedle výtržností, „podvrtné ideologie“ a „nalezeného“ deníku byly stížnosti psychiatrů a rodičů zmíněných dětí dalším důvodem pro Ginsbergovo vyhoštění.

Případ Allena Ginsberga byl uzavřen jeho deportací do Londýna 7. května, nicméně řetězově pak následovaly další série obviňování, výslechů a perzekuce v řadách studentů i umělců, kteří měli s americkým hostem v Praze cokoliv společného.

^{28, 32} ABS, f. MV-KR, sv. a. č. 591839 MV. Závěrečná zpráva k činnosti Allana GINSBERGA, amerického básníka – beatníka v ČSSR. 13. 5. 1965.

²⁹ JURÁČEK, Pavel. *Deník: (1959-1974)*. Praha: Národní filmový archiv, 2003. s. 436

³⁰ Více o provokaci StB a okolnostech zadržení A. Ginsberga v kapitole 3.1 Autentická návštěva.

³¹ Některá jména jsou ve spisu začerněna. Tak tomu bylo i v případě básníka ve Viole, jehož identita se doposud neví.

3.3 Inspirace v Ginsbergově tvorbě

„V letadle jsem si řekl, že je to výborná možnost k napsání deklaráce, tak jsem napsal báseň „Král Majálesu“.“³³ - Allen Ginsberg.

Americký spisovatel skutečně napsal slavnou báseň, která popisuje pražské májové události, když 7. května letěl do Londýna. Prahou se nechal inspirovat ale hned v několika básních. Už šest dní po jeho příletu do Československa z Kuby napsal báseň „Labutí jezero“, která obsahuje Ginsbergovy dojmy z návštěvy baletu Labutí jezero z pera ruského skladatele Čajkovského. V překladu Jana Zábrany vyšla v Literárních novinách o necelý měsíc později – to ještě více ukazuje onen kontrast v přístupu československých oficiálních médií ke Ginsbergovi před a po jeho vyhoštění.

*„...Komunističtí hoši z Pražského baletu mají žluté trikoty
a široce treštití oči, hrdina dělá piruety bílými stehny a pózuje uprostřed scény;
v orchestru sedí stovky starců s bílými kravatami a hnědými violami...“³⁴*

Ještě v březnu, před odjezdem do Sovětského svazu Ginsberg vyprodukoval další báseň s názvem „Vzkaz II.“, která popisuje kromě rozmrzelosti nad perzekuovanými studenty na Kubě také atmosféru zimní Prahy a vyšla u nás v souhrnném díle amerického básníka „Neposílejte mi už žádné dopisy“.

*„...nostalgie po 19. století mi srdcem projede jak hudba Vltavy,
jsem dosud sám se svým černým vousem a jiskrnýma očima
na začoužené černé ulici, kde jezdí tramvaje, a kráčím nocí pod svalnatými sochami
přes starý kamenný most, opět v tom Breughelově zimním městě,
a pražské střechy znovu pokrývá bílý sníh,
zdravím tě, milovaný soudruhu, z Moskvy ti pošlu své slzy.“³⁵*

³³ LASS, Andrew. Allen Ginsberg - Král Majálesu (rozhovor). In: *FF MU – webový portál*. [online]. [cit. 2014-04-21]. Překlad Kateřina Piňosová. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/~pskyrik/lass/Lass-Ginsberg.pdf>.

³⁴ HÁJEK, Igor. Z bradburyovského světa do pražského předjaří. *Literární noviny*. 20. 3. 1965, roč. 14, č. 12., s. 8.

³⁵ GINSBERG, Allen. Neposílejte mi už žádné dopisy. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Mat'a, 2012. s. 145.

Menší oklikou jsme se dostali zpět ke stěžejnímu. Báseň „Král Majáles“ (viz. příloha č. 1). Kromě uměleckého prožitku přináší sama o sobě zajímavá fakta korespondující se skutečnými událostmi, které Ginsberg v Praze zažil. Americký spisovatel detailně popisuje zatčení a následné držení československou policií a deportaci z Prahy srovnává s tou z Havany:

*„Třikrát mě totiž zatkli v Praze, jednou když jsem si opilý vyzpěvoval na Národní třídě,
jednou když mě s výkřikem BUZERANTE napadl knírkatý fízl a srazil na půlnoční
chodník,
jednou když jsem přišel o svůj deník plný nekonvenčních názorů na sex, politiku a sny,
a z Havany mě vykopli par avion detektivové v maskáčích
a z Prahy mě vykopli par avion detektivové v československém obleku s kravatou,
[...] ti dva divní hezouni, co jednoho rána vstoupili do pokoje Josefa K.,
vstoupili i ke mně a jedli u mého stolu a zkoumali mé škrábanice,
a sledovali mě ve dne v noci od domů mých milenců až do kaváren v Centru.
[...] A přestože jsem Král Máje, marxisti mě ztloukli na ulici, celou noc mě drželi na
policejní stanici, sledovali mě krok za krokem po jarní Praze, tajně zatkli a letadlem
vyhostili z našeho království
A proto jsem v sedadle uprostřed Nebe napsal tuto báseň“³⁶*

Ginsberg se kromě toho dostane i k otevřené kritice komunistického režimu, tak jak ho mohl na vlastní kůži poznat na Kubě, v Československu i Sovětském svazu.

*„A komunisti nemají co nabídnout kromě ducatých tváří a brýlí a ulhaných policajtů
[...]a komunisti budují těžký průmysl, ale těžké je i srdce
a všichni ti krásní inženýři jsou už mrtví, a technici v skrytu konspirují ve jménu
příštího
Blaha, Blaha, ale teď chlastají vodku a nadávají na Státní bezpečnost,“³⁷*

^{36, 37} GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Maťa, 2012. s. 148.

V druhé polovině básně americký básník opakuje symbol „Krále Máje“. Glorifikuje se a pasuje do role hlavní tváře československé mládeže rebelující proti totalitnímu režimu, která si ho zvolila a dosadila do svého čela.

*„a já jsem Král Máje, jenž je pradávnou poezií Lidstva a 100 000 lidí si vybralo mé
jméno, [...]
a já jsem Král Máje, no bodejt', když mám slovanské předky a jsem buddhistický Žid,
který uctívá Nejsvětější Srdce Kristovo, modré tělo Kršnovo, rovná záda Rámova,
korálky Langovy, Nigerijce zpívajícího Šiva Šiva způsobem, který já vymyslel,
a Král Máje je středoevropský titul, patřící mně v tomto XX. století.“³⁸*

Ginsberg v „Králi majáles“ vytváří jakési utopické království štěstí a lásky, bez okovů totalitních režimů, na bázi přátelství, nevázaného sexu a extáze – to vše připodobňuje k majálesovým slavnostem.

*„A já jsem Král Máje, jenž je mocností mladého sexu,
a já jsem Král Máje, jenž je rotorem výmluvnosti a akceschopnosti lásky,
[...] a já jsem Král Máje, ač paranoik, protože Království Máje je příliš krásné, než aby
trvalo
déle než měsíc“³⁹*

Báseň rozebral John Tytell v publikaci „Nazi andělé“ (Naked angels, 1976). „Pocit protimluvy přímo k „novému národu“ (představa nového posluchačstva, získaného radikálními aktivitami v šedesátých letech) s mesiášským poselstvím spasení pokračuje v „Králi Majáles“, básni o nadšeném přijetí Ginsberga pražskými studenty za nepřátelské přítomnosti československé policie a tajných agentů, kteří ho všude sledovali. Báseň je odmítnutím konspirativního vojensko-policejního ovládnutí vědomí – komunistického i kapitalistického – a veselým uznáním dionýsovského ducha „Krále Máje, který jak varoval Platón, byl vždy velkým katalyzátorem změn.

^{38, 39} GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Mat'a, 2012. s. 148.

Báseň je vystavěna na Blakově antitezi, těžký průmysl a těžké srdce komunismu a represe pávaného hospodářství na Kubě, v Americe a Československu, které dominovaly první půlce básně, se nečekaně, násilně, bez jakéhokoliv přechodu, mění ve vroucí a lehkou oslavu svátku prvního máje – který si paradoxně přivlastnil světový komunismus, ale ve skutečnosti, jak Ginsberg vyvozuje, patří „novému národu“ svobodného ducha, který přijímá nadřazenost člověka nad státem.“⁴⁰

Z toho co bylo možné přečíst, je snadno rozpoznatelné, že Allen Ginsberg si k Praze vytvořil výrazné pouto – i vzhledem k diferencím zážitků, které mu pobyt v československém hlavním městě přinesl. Jedné noci byl oslavován jako „Král Máje“ a o dvě noci později napaden a zadržen policejní hlídkou jako vyvrhel a kriminálník. Americký básník během krátkého času zažil na jedné straně koncentrované pocity odhodlání a naděje tryskající z oslav majálesu a na straně druhé stinnou stránku režimu – sklíčené pocity když byl sledován a bezmoc při výsleších.

Ginsbergův vztah k Praze se pak naplnil o celé čtvrtletí později. V roce 1990 se slavný básník do Československa, ve kterém stále ještě doznívala euforie z pádu režimu, vrátil. Ginsberg tak dokázal vytvořit další symbol - „Návrat Krále Majáles“. Stejně pojmenoval i báseň.

„A já jsem Král Máje, copak by mě napadlo, že se do Prahy ještě někdy vrátím

[...] Praha, 25. dubna 1990“⁴¹

⁴⁰ TYTELL, John. *Nazí andělé: [Kerouac, Ginsberg, Burroughs]*. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. V Olomouci: Votobia, 1996. (rok vydání originálu: 1976), s. 261.

⁴¹ GINSBERG, Allen. Návrat Krále Majáles. In: *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Mat'a, 2012. s. 332.

4. Mediální a společenský ohlas

4.1 Vývoj československých médií v 60. letech

Ještě předtím, než se pustím do analýzy ohlasu dobového tisku v Československu i zahraničí, je důležité události Ginsbergovy návštěvy z roku 1965 zasadit do historického kontextu. Z pohledu předmětu a cíle této bakalářské práce jsou důležité mediální dobové souvislosti. Tisk, televize i rozhlas v podstatě kopírovaly vývojovou linku společnosti. Reformní hnutí uvnitř KSČ přineslo uvolňování poměrů v zemi („tání“) a stejně „tála“ i zakonzervovaná československá média. Závan čerstvého větru přišel ze Sovětského Svazu poté co Nikita Chruščov v roce 1956 v projevu na 20. sjezdu KSSS odsoudil Stalinův kult osobnosti: „Je nepřijatelné a cizí duchu marxismu-leninismu povýšit jednu osobu v nadčlověka, který má nadpřirozené vlastnosti, podobné těm Boha.“¹

Během 60. let se řetězy totalitního režimu v Československu stále více povolovaly, i díky tomu byly v roce 1965 oficiálně povoleny studentské majálesové slavnosti, i když pod liberální „vizáží“ festivalu se skrývala důkladná režie a dohled KSČ. Nicméně kdyby ve stejném roce nebyla situace tak uvolněná, Allen Ginsberg by nejspíš potvrzení o azyl v ČSR nedostal.² Postupné „rozmrzáni“ v Československu stupňovalo o tři roky později notoricky známým Pražským jarem – 26. června 1968 byla dokonce zrušena cenzura.³ Liberální trend v naší společnosti utnula až invaze vojsk Varšavské smlouvy v srpnu téhož roku.

I přes uvolňování podléhala oficiální periodika u nás v roce 1965 propagandě KSČ. V totalitních režimech média sloužila jako prostředek pro manipulaci veřejného mínění. „Totalitární režimy se snaží využívat zažití role médií a pokoušejí se prostřednictvím médií formovat veřejné mínění ku svému prospěchu. Média se tak stávají součástí mocenského aparátu.“⁴ V 60. letech míra cenzury (před úplným zrušením) nebyla rozhodně tak svazující. V novinách a zejména v časopisech se začaly objevovat osobnosti, které se snažily k novinařině přistupovat liberálně a objektivně.

¹ KAGANOVSKY, Lilya. *How the Soviet Man Was Unmade* University of Pittsburgh Press, 2008, 146.

² Více informací v předchozí kapitole, 3. Májový pobyt Allena Ginsberga v Praze v roce 1965

³ Československo. *Zákon č. 84/1968 Sb. ze dne 26. června 1968, kterým se mění zákon č. 81/1966 Sb. o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích.*

⁴ JIRÁK, Jan. Média jako politické téma. In: *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Editor Barbara Köpplová, Radim Wolák. Praha: Radioservis, 2008. s. 5.

„Již od konce 50. let začaly postupně nabývat na významu jako arény názorového třibení a uvolňování kulturní časopisy, divadelní scény „malých forem...“⁵

Sociální statut novináře v totalitní společnosti byl nelichotivý. Novináři totiž stejně jako jejich zaměstnavatelé de facto sloužily jako nástroje pro prosazování socialistických zájmů KSČ a lidé je tak i vnímali. „Tato role se postupem času začala měnit. V české (československé společnosti) bylo již od konce padesátých let a v šedesátých letech novinářství opět vnímáno víc jako určité osvětové a kulturní poslání než hlasitě deklarovaný ideologický boj a plnění stranických postulátů padesátých let.“⁶

Zatímco drtivá většina periodik a novinářů propagovala demokratizační proces v 60. letech v Československu, novinářské organizace jako takové „zabředly“ v zakonzervovaném systému let minulých a hlásily se k tradiční politice KSČ. Přitom členové ve Svazu novinářů tento postoj svým vystupováním a charakterem publikované tvorby nesdíleli.⁷

Míra vlivu KSČ na obsah v periodicích se samozřejmě měnila titul od titulu. Lze ale pozorovat, že větší tvůrčí svobodu měly kulturní časopisy. Naopak denní tisk podléhal cenzuře více – je to logické, jelikož byl čtenější než žánrová periodika a měl tudíž větší moc manipulovat a měnit veřejné mínění. Tuto previzi dokazuje analýza mediálního ohlasu československého oficiálního tisku v následující kapitole. I přes obrodný proces v ČSR ty „nejstraničtější“ deníky výrazně podlehly zásahu „shora“ a to zejména v případech reakcí na na Ginsbergovo vyhoštění ze země.

⁵ JIRÁK, Jan. Média jako politické téma. In: *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Editor Barbara Köpplová, Radim Wolák. Praha: Radioservis, 2008. s. 7.

⁶ JIRÁK, Jan. KÖPPLOVÁ, Barbara. Ke společenskému postavení novináře v 60. letech. In: *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Editor Barbara Köpplová, Radim Wolák. Praha: Radioservis, 2008. s. 58.

⁷ CEBE, Jan. Cesta novinářské organizace k „Pražskému jaru“. In: *Česká média a česká společnost v 60. letech*. Editor Barbara Köpplová, Radim Wolák. Praha: Radioservis, 2008. s. 32.

4.2 Československá oficiální periodika

4.2.1 Ohlas na únorovou Ginsbergovu návštěvu Prahy v roce 1965

První zmínka o beat generation se v československém tisku objevila už v roce 1958, když Lawrence Ferlinghetti stanul před americkým soudem kvůli obscenitě v Ginsbergově sbírce „Kvílení“. Tehdy ještě neexistoval překlad slavné básně a tak pro ni Literární noviny použily název „Vytí“. „Dopadlo to tak, že celní úřad Vytí zabavil jako pornografii a Ferlinghettiho dal zavřít za to, že tu pornografii chtěl rozšiřovat.“⁸

Obsáhlejší článek, který by uceleně beat generation popsal a představil její hlavní tváře a ukázky v československém překladu, vyšel v roce 1959 ve Světové literatuře. Autorem příspěvku s názvem „Americká bohéma“ byl Igor Hájek.⁹ Článek obsahoval Ginsbergovo „Kvílení“, které přeložil Jan Zábřana, a zásadně se podílel na rozvoji beatnické literatury v ČSR. „Beatnická generace je jakousi literární odnoží sociálního jevu, který se po druhé světové válce rozšířil v kapitalistických státech. Je to problém mladých lidí, kteří se odtrhli od všech tradic a vyznávají pouze přítomnou chvíli [...] Ginsbergovo Kvílení není jen fantasmagorickým výtvozem potrhleho bohéma, třebaže snad zběžné přečtení by k takovému názoru mohlo svádět. Není to poesie zrovna líbezná. Ty řádky jsou pokryty špínou a bahnem a teče z nich hnis, ale za nimi je hluboká, živá rána, možná už nezhojitelná.“¹⁰

Konečně se dostáváme k hlavnímu tématu – Ginsbergův pobyt v ČSR v roce 1965. Americký básník přiletěl do Prahy 18. února 1965 po vyhoštění z Kuby. Po schválení žádosti o azyl absolvoval hned několik přednášek, debat a besed. O jedné z nich 3. března informovalo Rudé právo, což bylo vzhledem k propagandistické účelovosti tohoto deníku velmi neobvyklým gestem vládnoucí garnitury. KSČ vnímala Ginsberga jako symbol amerického odporu ke kapitalistickému systému v USA. Na této premise postavila i reportáž z básnickovy návštěvy ČSR. „Přijel se seznámit s naší skutečností a od nás, jak řekl, bude pokračovat ve svém výzkumu socialistického vesmíru cestou do Moskvy.“¹¹

⁸ [Autor neuveden]. A jak to dopadlo. *Literární noviny*. Praha: Svaz československých spisovatelů. 2. 5. 1958, roč. 7, č. 18, s. 12

⁹ Igor Hájek byl literární kritik, který se s Ginsbergem v roce 1965 osobně setkal. Jeho jméno se také objevuje ve spisu StB o pobytu amerického básníka v ČSR.

¹⁰ HÁJEK, Igor. Americká bohéma. Světová literatura. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění. 6/1959, roč. 4, č. 6, s. 207–230

¹¹ VACÍK, Miloš. Na besedě s Allenem Ginsbergem. *Rudé právo*. Praha: ÚV KSČ. 3. 3. 1965, roč. 45, č. 61, s. 2.

Ostatní československá periodika se Ginsbergovou návštěvou také zabývala. Zejména šlo o autentické reportáže. 11. března vyšel v Kulturní tvorbě zajímavý článek s názvem „Ginsberg v Praze“ Alexeje Kusáka¹² i s fotografiemi amerického hosta, které pořídil Michael Gahut. „Přišel jako zjevení jednoho večera do Violy, neohlášen, opřel se o zárubeň, nakoukl do lokálu a povídá: „Tak tohle je ta Viola?“ [...] Pak na něj upřela oči mladá česká básnířka a řekla, jak praví fůma: „Dneska už každej vandrůk vypadů jako Ginsberg.““¹³ Článek obsahuje kromě autentické zkušenosti autora také jeho rozhovor s Ginsbergem. „Zdů se mi, že poezie se u vás recituje příliš profesionálně – vychůzí z toho monotónnost. Mé básně se recitují stejně jako Ferlinghettiho, vadí mi určitů přecitlivělost,“¹⁴ hodnotí v rozhovoru s Kusákem Ginsberg. Československý kritik zakončuje reportáž větou: „Tady někde končí mé poznámky z oné noci. Pak už jsou jenom úryvky a útržky.“¹⁵

Ginsberg logicky nejvíce zapůsobil na mladou generaci, v jejíž řadách byl beatnický směr velmi populární. Básník navíc zavítal na akademickou půdu nebo do podniků, kde se československá mladá bohéma schůzela. 19. března vyšel v Mladém světě krůtký článek s názvem „Obludný sněhulůk moderní poezie“ s Ginsbergovou karikaturou, kterou nakreslila autorsků dvojice pod pseudonymem Hadůk. „Na Národní třídě seděl snědý, zarostlý muž ve staré kožené bundě, na nohou tenisky a díval se na svou fotografii na stěně.“¹⁶ Na rozdíl od reportáže Alexeje Kusáka je článek psán účelově a cíleně proti kapitalismu v USA. Ginsberg je vyobrazěn jako umělec, který ve svojí tvorbě promítů rezignaci na americkou společnost. „Amerika je Jidášem civilizovaného světa, ale, usmívů se Ginsberg, já miluji svého Jidáška.“¹⁷ – klasická ukážka tehdejší komunistické propagandy.

Jeden z nejobsáhlejších a sofistikovaných textů mapující únorovou a březnovou návštěvu, předtím než Ginsberg odjel do SSSR, přinesly Literární noviny. Pod názvem „Z bradburyovského světa do pražského předjáří“ kritik Igor Hájek na dvojstrůnce popisuje svou návštěvu USA a zkušenosti s beatnickou literaturou. Článek je psaný bez jakéhokoliv politického zaujetí a kromě Hájkovy subjektivní výpovědi na úrovni uměleckých asociací zahrnuje také jeho rozmluvu s Ginsbergem.

¹² Alexej Kusák byl vedle Igora Hájka také významným kritikem a rovněž se objevil na spisu StB o Ginsbergově pobytu v ČSR. Pro oba kritiky to znamenalo zničení kariéry.

^{13, 14, 15} KUSÁK, Alexej. Ginsberg v Praze. *Kulturní tvorba*. Praha: ÚV KSČ. 11. 3. 1965, roč. 3, č. 10, s. 6.

^{16, 17} [Autor neuveden]. Obludný sněhulůk moderní poezie. *Mladý svět*. Praha: SSM. 19. 3. 1965, roč. 7, č. 11, s. 10.

„Netušil jsem, že za několik měsíců budu v rozmluvě s Allenem Ginsbergem, započaté v tom bradburyovském světě na druhé straně oceánu, pokračovat v blátivém pražském předjaří, že stovky mladých lidí v Československu [...] budou mít nečekanou příležitost slyšet jej recitovat své verše a vyprávět svou osobní i básnickou historii,“¹⁸ popisuje Hájek své vnitřní příjemné překvapení. Určitý demokratizující rys, který přineslo uvolňování poměrů v 60. letech, dokazuje Hájkovo nepřímé rýpnutí do levicové ideologie. „„Usiluji o to, abych vnímal svět bez kategorií, bez ideologie“ (Ginsberg, poz.) [...] Polemika s marxismem? Jistě. Ginsberg přece není komunista, ač mezi komunisty vyrostl. Především je to však, kromě mnoha jiného, polemika s tím zvládnutým pojetím literatury a umění, jež vládlo v levicových kruzích Spojených států ve třicátých letech.“¹⁹

Zajímavé autentické materiály zprostředkovala prostřednictvím reportáží ve dvou periodických novinářka Káča Poláčková, která je známá především v USA, jelikož zde strávila většinu života. S Ginsbergem strávila mnoho času a dokonce ho doprovázela i na jeho krátkou návštěvu Bratislavy. 21. března vyšla ve Svobodném slovu její reportáž z básnického večera v Divadle poezie. „V sále je tma. Dva reflektory se soustřeďují na jeviště. Basista malého bratislavského Divadla poezie vítá hosta ze Spojených států, básníka Allena Ginsberga a prosí ho, aby přečetl obecnostu jednu ze svých básní. [...] Snaha „vidět komu to čte“, snaha poznat pro koho to vlastně píše je patrně to, co žene Ginsberga světem. Z Kuby přijel do ČSSR a hodlá pokračovat ve svém putování do Moskvy. Zájem má o všechno. Chce vidět Semafor, Bertramku, Národní museum, pantonimu, big beat [...] Praha ho zaujala, hlavně stará Praha. A židovská Praha. Kafkova Praha. [...] Allen Ginsberg objevil Československo. A zřejmě to pro něj nebyl objev malý.“²⁰

Ginsberg opustil ČSR 19. března a zamířil do Moskvy. Káča Poláčková pak o dva dny později publikovala další článek, tentokrát v Pochodni, kde shrnula celý básníkův pobyt v Československu od příletu z Kuby, až po odjezd vlakem do Sovětského svazu. Název pro text byl příznačný – „S Allenem Ginsbergem“.²¹

Pozitivní mediální obraz si Ginsberg uchoval až do května, kdy se do Prahy vrátil. Bylo tomu tak i díky benevolenci KSČ, díky které měli autoři článků měli celkem volné ruce. Po bouřlivých majálesových oslavách ale v tisku nastala absolutně opačná situace.

^{18, 19} HÁJEK, Igor. Z bradburyovského světa do pražského předjaří. *Literární noviny*. Praha: Svaz československých spisovatelů. 20. 3. 1965, roč. 14, č. 12, s. 8-9.

²⁰ POLÁČKOVÁ, Káča. A. Ginsberg objevuje ČSSR. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 21. 3. 1965, roč. 21, č. 79, s. 4.

²¹ POLÁČKOVÁ, Káča. S Allenem Ginsbergem. *Pochodeň*. 24. 3. 1965, roč. 54, č. 71, s. 3.

4.2.2 Ohlas na pražský majáles 1965 a vyhoštění Ginsberga

První máj roku 1965 byl komunistickými mocnáři očekáván s velkým napětím. Chystaly se oslavy výročí dvaceti let od vysvobození ČSR sovětskou armádou a tak vedle oficiálního prvomájového průvodu na Václavském náměstí záleželo KSČ i na jakémsi „správném směřování“ majálesu. Studentské slavnosti tak nabyly výrazně zpolitizovanou podobu, jejíž součástí měla být také výrazná kampaň v tisku.

Ve všech celostátních denících se objevily pozvánky na studentský majáles v jeho předvečer. Například ve Svobodném slovu vyšel 30. dubna článek „Majáles buší na dveře“. „Studentský lid [...] se před fakultami svými na 1. máje již po obědě scházeti začne, aby pod dohledem majálesové policie studentské, která do jednotných krojů oblečena a salámy dlouhými, coby obušky vyzbrojena, se ke Staroměstskému náměstí odebral. Tam se všechny panny lepě i mládenci sliční v jeden šik srotí a v průvodu veselém se do Stromovky odeberou. [...] Tam sobě krále zvolí a měřítkem bude hluk a bouře nadšení.“²²

Průběh studentských slavností se nakonec zvolením Allena Ginsberga králem majálesu zcela vymknul komunistům z rukou²³ a z amerického básníka se najednou stal nepřítel státu. Přesto zásah cenzury nemohl být natolik pohotový, aby se tisk sjednotil v jedno resumé při hodnocení majálesu. A tak se v denících objevily další den pozitivní zprávy, které oslavovaly průběh studentských slavností i zvoleného krále Ginsberga. Totální obrat a pokřivení mediálního obrazu amerického básníka mělo přijít později.

Studentské periodikum Mladá fronta přišla s titulkem na úvodní straně „Gaudeamus igitur“. Článek přímo psaný přímo z terénu má prostor na celé následující straně a nechybí ani série šesti fotografií E. Fafka. „Včerejší pražský majáles, to bylo hrozně moc lidí. Plné ulice a ještě chodníky od Staroměstského k řece, přes ni a ještě dál, barevná lidská klikatina na Letenské pláni a další a další v oknech kolem té cesty. [...] „A kdo je ten Ginsberg?“ ptal se šestiletý kluk táty na chodníku, když jeli kolem strojaři na alegorickém voze s maskovaným básníkem a transparentem: „Volte Ginsberga, projevíte tím svůj mezinárodní proletářský internacionalismus.“ „To je nákej kandidát,“ řekl otec, když se k chodníku doneslo: Král strojařů, král majálesu.“²⁴

²² [Autor neuveden]. Majáles buší na dveře. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 30. 4. 1965, roč. 21, č. 119, s. 3.

²³ Více o průběhu majálesu v kapitole 3.1 Autentická návštěva

²⁴ ŠTASTNÁ, Zdeňka. POSEKANÁ, Dana. Gaudeamus igitur. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 2. 5. 1965, Roč. 21, č. 105, s. 1, 4.

Mladá fronta výrazně podléhala státnímu dohledu, byl to stranický tisk, podobně účelový jako Rudé právo, akorát zaměřený na mládež. V článku je tak snadné najít hned několik propagandistických znaků. Ať už jde o text výše – zmíněný transparent byl mezi protirežimními nápisy výjimkou – nebo o odsouzení bigbeatové scény a zmínce o návštěvě stranických špiček: „Big beat o pár metrů dál na Velké scéně zaujal však davy nesrovnatelně početnější. [...] Najednou to nešlo ani o krok vpřed, ani o krok vzad. Ze všech stran se ozýval pískot, řev a různé pazvuky z nemytých hrdel. [...] U hlavních schodů byl štáb majálesu. Pobíhalo tam moc lidí Na kávu se zastavil i ministr školství a kultury Čestmír Císař a tajemník ÚV KSČ Vladimír Koucký.“²⁵

V přímé reakci na průběh majálesu pozitivně přišlo i Rudé právo nebo Svobodné slovo, která se věnovalo studentským slavnostem v článku s nadpisem „Skončil majáles, ať žije majáles!“. „Redaktor je v rozpacích, co zaznamenat dřív. Průvod i celá oslava prvního dne letošního května překypovala děním a byla pestrou skládačkou kamének všech barev. [...] A v Parku kultury a oddechu vše vyvrcholilo veselou volbou krále majálesu, kde kandidoval i americký pokrokový básník Allen Ginsberg [...] americký básník v teniskách „králem majálesu“. Studenti mu slíbili bezmeznou poslušnost a věrnost až do příštích voleb. [...] Majáles dopadl dobře a Praha se dlouho nebavila tak jako včera odpoledne.“²⁶ Se zajímavou fotoreportáží přišel Mladý svět, který zprostředkoval svým čtenářům záběry skandujících studentů nebo čerstvě zvolenou miss majáles Marii Novákovou z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.²⁷

V dalších dnech se na Ginsberga přísála StB a sérií provokací nakonec dosáhla toho, že byl americký básník z Československa vyhoštěn. 7. května odletěl slavný beatnik do Londýna. Periodika dlouho o situaci mlčela, až 16. května vyšel stěžejní článek v Mladé frontě, který uvedl všechny důvody vedoucí k deportaci Ginsberga ze země a účelově amerického básníka zkritizoval. Článek se jmenoval „Allen Ginsberg a morálka: Proč byl americký básník vypovězen z Československa“ a Mladá fronta pro něj vymezila celou stranu.

²⁵ ŠŤASTNÁ, Zdeňka, POSEKANÁ, Dana. Gaudeamus igitur. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 2. 5. 1965, Roč. 21, č. 105, s. 4.

²⁶ ČIŠTÍN, Jan. Skončil majáles, ať žije majáles!. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 2. 5. 1965, roč. 21, č. 120, s. 3.

²⁷ HUČEK, Miroslav, NEBOL, Luboš. Studentský majáles. *Mladý svět*. 1965, roč. 7, č. 21.

„Dne 7. 5. 1965 byl předvolán Irvin Allen Ginsberg [...] na oddělení pasů a víz Krajské správy MV Praha, kde mu bylo sděleno, že jeho pobyt je nežádoucí a musí okamžitě opustit Československo. [...] Tolik stručný protokol. Neříká však, proč byl americký básník z naší země vypovězen. Abychom mohli na tuto hlavní otázku odpovědět, musíme začít pěkně od začátku,“ stojí v úvodním odstavci kritiky.²⁸

Článek v Mladé frontě obsahuje jednotlivé části vždy uvedeny podnadpisem. Odstavec podtitulkem „V rozporu s oficiálním výkladem“ odkazuje na článek Igora Hájka v Literárních novinách,²⁹ konkrétně na výrok „Polemika s marxismem? Jistě, Ginsberg přece není komunista.“³⁰ Redakce MF užívá tento příklad k názorné ukázce Ginsbergovy ideologické „nepřízřivosivosti“. V další části s podtitulkem „Před prvními problémy“ autoři článku odsuzují Američanovu tvorbu a citují z dopisů rodičů „otřesených“ dětí. Pod nadpisem „Poctivý nálezeč“ MF odhaluje okolnosti ztráty a následného nalezení Ginsbergova deníku a v následujícím odstavci s názvem „Hra zvaná „Zpověď““ cituje některé kontroverzní úryvky. Článek obsahuje pro větší věrohodnost dvě originální stránky z básníkova deníku. „Těžké je číst poznámky po opilém, jeho písmo je nečitelné a jeho myšlenky nesrozumitelné – stěžuje si překladatel. Ale mnohé z toho, co si Ginsberg poznamenal o svých sexuálních dobrodružstvích, o názorech svých i svých přátel, je až příliš jasné. V jeho zápisníku nacházíme urážky představitelů našeho státu, naší strany i našich lidí. Je tu svědectví o činech, které jsou v rozporu se zákony nejen v našem státě ale ve všech kulturních zemích. Mnohde jsou trestány daleko přísněji. Konec pobytu Allena Ginsberga u nás – který naši čtenáři již znají – mohl být docela jiný.“³¹

Kromě úryvků z deníku se MF neustále odkazuje na články Kusáka a Hájka – „Ginsberg v Praze“³² a „Z bradburyovského světa do pražského předjaří“³³. Paradoxně tak na tu dobu výjimečné články obou kritiků, které se vymanily poutům cenzury, nakonec komunistická propaganda zneužila a obrátila proti jejich autorům i Ginsbergovi. Otevřené, nezencurované výpovědi amerického básníka, které se v nich vyskytují, posloužily komunistům jako ukázka údajné Ginsbergovy amorality.

^{28,29} [Autor neuveden]. Allen Ginsberg a morálka : Proč byl americký básník vypovězen z Československa. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.

³⁰ Více o článku v kapitole 4.2.1 Ohlas na únorovou Ginsbergovu návštěvu Prahy v roce 1965

^{31,32} HÁJEK, Igor. Z bradburyovského světa do pražského předjaří. *Literární noviny*. Praha: Svaz československých spisovatelů. 20. 3. 1965, roč. 14, č. 12, s. 8-9.

³³ KUSÁK, Alexej. Ginsberg v Praze. *Kulturní tvorba*. Praha: ÚV KSČ. 11. 3. 1965, roč. 3, č. 10, s. 6.

Verzi Mladé fronty přijalo o den později i Rudé právo a všechna oficiální periodika okolnostem Ginsbergova vyhoštění raději vyhýbala.

Jakési rozhršení a mírné očištění amerického básníka přinesl o tři roky později 29. 5. 1968 článek v časopisu Student „Allen Ginsberg a tryzna s pochybami“. Milan Mišárek v něm polemizuje s textem v Mladé frontě „Allen Ginsberg a morálka“. ³⁴ Jde o názorný příklad uvolňování poměrů v médiích s příchodem pražského jara (článek byl publikován necelý měsíc před úplným zrušením cenzury). „V neděli 16. května 1965 uveřejnila Mladá fronta redakční článek, zdůvodňující vypovězení amerického básníka Allena Ginsberga z Československa. Nebylo by na tom samozřejmě nic závažného, pokud by byly dodrženy normy seriózní informovanosti a nezkršeného pohledu na tak složitou bytost, jakou americký básník nesporně je, kdyby určitá fakta byla rozebrána důsledně a kdyby paragrafy, na jejichž základě byl Ginsberg vypovězen, byly přehodnoceny nejen právníky, ale i lidmi s citlivým pohledem na proměnlivost hodnocení různých vývojových etapách jakékoli společnosti.“ ³⁵ Mišárek v článku obhajuje kritika Igora Hájka a zamýšlí se nad tím, zda bylo správné vůbec publikovat soukromé zápisky z Ginsbergova deníku a jestli jeho náhodné nalezení nebylo naaranžované.

„A co následovalo po vyhoštění Ginsberga? Cenzurou byla jakákoli zmínka o Ginsbergovi prohlášena za tabu.“ ³⁶ – věta v závěrečném odstavci článku Milana Mišárka z roku 1968 výstižně vystihuje situaci, která v roce 1965 po básníkově vyhoštění z ČSR v médiích nastala. Snad i se v žádném literárně a kulturně zaměřeném periodiku zmínka o návštěvě Allena Ginsberga nenachází. V časopisu Tvář se během celého roku 1965 objevil jen článek o americké hudbě nebo o úmrtí Václava Hraběte. Světová literatura v prvním čísle téhož roku avizuje plánované vydání Ginsbergovy sbírky Kvílení, ale z jeho pražské návštěvy také nepřináší žádné informace. Nulová odezva byla i v periodiku Host do domu.

Případ československé návštěvy Allena Ginsberga v roce 1965 zřetelně ukazuje míru a sílu propagandy v totalitním systému. Zprvu objektivní informace byly ve chvíli, kdy se americký básník vládnoucí KSČ „nehodil“, zcela účelově pozměněny ve prospěch propagandy. Článek v časopisu Student z roku 1968 naopak ukazuje, jak s příchodem pražského jara došlo k demokratizaci nejen v politickém systému, ale i v oficiálních československých médiích.

³⁴ [Autor neuveden]. Allen Ginsberg a morálka : Proč byl americký básník vypovězen z Československa. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.

^{35, 36} MIŠÁREK, Milan. Tryzna s pochybami. *Student*. 29. 5. 1968, roč. 4, č. 22, s. 7.

4.3 Zahraniční a exilová periodika

4.3.1 Zahraniční periodika

Allen Ginsberg byl osobností, budící ohlas po celém světě. Zahraniční deníky informovaly už o jeho cestách do Indie, a tak není divu, že se objevily zmínky o básnickově pobytu na Kubě i ve státech patřících do sovětského bloku. Zejména Ginsbergovo „korunování“ z 1. května na studentském majálesu nechybělo v nejprestižnějších světových denících.

Ze zahraničních titulů jsem zanalyzoval obsah jednoho z nevlivnějších periodik Spojených států amerických - New York Times. První článek reagující na studentský pražský majáles a zvolení Allena Ginsberga králem slavností, byl otisknut v NY Times už 4. května (1965) pod názvem „Allan Ginsberg Named King Of Prague's May Day Revel“ (*Allan Ginsberg byl zvolen králem pražských májových slavností*).^{37 38} Jelikož angličtina dosud neznala pojem „majáles“, je v článku uveden titul „King of majales“ v uvozovkách. Americký deník nezapomíná také na ostrou persekuci, která přicházela v loňských ročnících studentských slavností, i v tom aktuálním: „Tři předchozí roky přinesly prudké střety mezi policií a mládeží. [...] Tento rok česká policie pouze sledovala, když tisíce mladých lidí bouřilo a ohrožovalo pořádek na Big beatové stage.“³⁹ Bohužel ale NY Times unikl skutečný obraz dopadu na československé studenty, kteří byli špiclováni a následně sledováni na každém kroku společně s Ginsbergem.

O pět dní později v sekci „Reports from abroad“ (*Reporty ze zahraničí*)⁴⁰ pak NY Times rozvádějí prvomájové okolnosti a kandidaturu Allena Ginsberga na krále majálesu. „Pro českou mládež symbolizuje (Ginsberg) rebelství proti veškeré autoritě. [...] V minulosti se komunistický režim snažil festival (majáles) zrušit, ale takové snahy vedly k bojům mezi policií a mládeží.“⁴¹

^{37, 38} [Autor neuveden]. Allan Ginsberg Named King Of Prague's May Day Revel. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 4. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 182, s. 50.

³⁹ V nadpisu originálního článku je opravdu užito křestní jméno „Allan“, nikoliv „Allen“.

^{40, 41} [Autor neuveden]. Reports from abroad. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 9. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 187, s. 7.

17. května přichází NY Times se zprávou o vyhoštění Allena Ginsberga do Londýna. V článku s názvem „Czechs oust Ginsberg, 'Village' poet“ (*Češi vyhostili Ginsberga, „village“ básníka*).⁴² Listy se zde odkazují na československou Mladou frontu, konkrétně na článek „Allen Ginsberg a morálka“⁴³, který uvádí důvody vedoucí k vyhoštění amerického básníka. Zprávu americký deník zveřejnil pouhý den po uveřejnění v československém tisku. „Allen Ginsberg, avantgardní básník newyorské Greenwich Village, byl vyhoštěn z Československa, informovaly o tom dnes mládežnické noviny Mladá fronta.“⁴⁴

Jako „dozvuk“ přišel v červenci článek amerického kritika Richarda Kostelanetze s názvem „Ginsberg makes the world scene“ (*Ginsberg utváří světovou scénu*)⁴⁵, ve kterém se vrací k májovému pobytu básníka v Československu a zdůrazňuje zejména jeho vliv na mladou generaci. „Za méně než deset let se usadil ve středu národní scény, zachytil nejnovější antologii a přetvořil představivost mladé generace [...] ze země byl vykázán 7. května a tentýž den se dostal do Londýna.“⁴⁶ Následně zde cituje z rozhovoru s Ginsbergem a přináší jeho názory na okolnosti vyhoštění (zejména obsahu jeho ztraceného deníku)⁴⁷, které porovnává následně s článkem Mladé fronty.

Přestože americká periodika v tehdejší době podávala objektivní a špičkový servis, události za železnou oponou popisovala jen povrchně. Není divu, tehdejší situace mezi světovými mocnostmi byla tak vyhrocená, že západní média měla malý prostor na nějakou invenci v sovětských satelitech, tak jako tomu bylo třeba v roce 1989 při sametové revoluci. Stěžejní informace proto podávala československé exilové tituly, která často čerpala informace přímo od dopisovatelů na místě.

^{42, 43} [Autor neuveden]. Czechs oust Ginsberg, 'Village' poet. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 17. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 195, s. 4. ISSN 0362-4331.

⁴⁴ Více k článku Mladé fronty v předchozí kapitole 4.2 Československá oficiální periodika

^{45, 46} KOSTELANETZ, Richard. Ginsberg makes the world scene. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 11. 7. 1965, vol. 114, no. 39, 250, s. 22. ISSN 0362-4331.

⁴⁷ Ginsbergovy výpovědi pro NY Times citovány v kapitole 3.1 Autentická návštěva.

4.3.2 Exilová periodika

Československá exilová periodika přinášela asi nejryzejší formu informací, které se v oněch květnových dnech v Praze děly. Nebyla svázaná cenzurou jako oficiální československé tituly a ani zamlžená pohledem za hranicemi a okrajovým zájmem médií zahraničních. Jakýsi most totiž pro exilové publikace tvořili lidé přímo z místa dění – jeden příklad za všechny - časopis Svědectví a jeho „malý kolektiv mladých lidí, kteří si věří“ v „Dopisech pro Světlanu“.⁴⁸

Svědectví ve svém podzimním čísle z roku 1965 prostřednictvím dopisovatelů přineslo článek o kompletním pobytu Allena Ginsberga v Československu. Pražští „redaktoři“ zachytili už únorový příjezd amerického básníka: „Přijel Ginsberg, čekáme Armstronga a do českých kin dorazil šest let starý polský film režiséra Wajdy Popel a démant [...] a ten Ginsberg aneb živý Američan v Praze! Říká se, že se k nám dostal z Kuby na špičce Fidelova bagančete: Castro dal prý rozkaz, aby fousatého básníka posadili do prvního letadla, které někam poletí a ono zrovna letělo k nám.“⁴⁹ Už z první citace z exilových periodik je jasný rozdíl oproti schematičnosti a ideologického stereotypu v příspěvcích v oficiálních médiích. Z článku je také v jisté míře cítit i humor, který v nelehké situaci a době měl za účel tlumit skepsi ze stávajícího režimu.

Osobní, vtipný ráz si drží článek po celou dobu – i při popisu prvního setkání s Ginsbergem. Svým způsobem se jedná spíše o fejeton než zpravodajskou zprávu. „Viděl jsem Velkého Mistra ve Viole – je to, prosím za odpuštění, nepříliš povznášející podívaná. [...] I stalo se, že se v redakci Literárních novin shromáždila tak stovka českých i slovenských intelektuálů, roj nejmladších a mladých básníků vedených nestorem Pištorou, usedla na zadek u nohou Pána a zírala s pokleslou čelistí, kterak Mistr vyrážel: é é é! To byl první tibetský zpěv, zatím co druhý tibetský zpěv byl: á á á!“⁵⁰ Autoři zapojili do článku i svůj subjektivní vhled, který byl střízlivý na rozdíl od pobláznění, které vyvolal Ginsberg v řadách mladých. „O co šlo? Československý kulturní dorost si zamiloval beatníka, který objevil půvaby soulože a který (z odporu k racionální analýze politických a jiných poměrů) heroizuje soulož jako Vzpoureu proti byrokracii. Hurá! Sexuální revoluci bychom měli úspěšně za sebou, teď to ostatní.“⁵¹

^{48, 49, 50, 51} SIRIUS (kolektivní pseud.). Dopisy Světlaně. *Svědectví*. 17. 5. 1965, roč. 7, č. 27, s. 250-251.

Další odstavec článku pod nadpisem „16. května“ reaguje na problematiku básníkovy vyhoštění a následujících událostí. Obsahuje „čistý“ názor v opozici k verzím oficiálních československých periodik. Tato objektivní hodnocení byla v historickém kontextu důležitým faktorem, který poskytovala exilová média nejen z Ginsbergovy návštěvy. Cenzuře podléhající tisk se důvody a souvislostmi kolem Ginsbergova vyhoštění sice podrobně zabíral, avšak zcela pod vlivem manipulace komunistické propagandy. Proto jsou exilová média vzácnými prameny při ucelování pohledu na májové události.

„Zatraceně jsem se mýlil. Jakápak sexuální revoluce, nejvyš mravoličné přerušovací komise! Ginsberga poslali šupem do Anglie a nastal hon na čarodějnice.“⁵² – Autoři reagují na pasáž předchozí, která je mimochodem datována k 8. březnu, tudíž dávno před Ginsbergovým odjezdem do Sovětského svazu a následujícím majálesovým událostem po jeho návratu do ČSR. Poslední část výše ocitovaného textu predestinovalo jádro textu. Korespondenti Svědectví líčí bouřlivou situaci, kterou vyvolalo básníkovy zvolení králem majálesu a hlavně události přímo následující. „Zjišťuje se, kdo s americkým básníkem seděl, kdo na židli a kdo na bobku, kdo polehával a kdo s ním popíjel v Panské ulici U Piaristů. Ha! Jednomu slavnému spisovateli zatrhli zájezd na slunný, však proradný Západ jen proto, že s naším otrhaným beatnikem povečeřel.“⁵³

„Toto všechno díky „pocitivému nálezci“, který odevzdal Ginsbergův zápisník, o němž se podle § 79/3 trestního řádu „důvodně předpokládalo“, že obsahuje „poznámky protizákonného charakteru.“⁵⁴ Ironický tón nechybí ani v tak závažném kontextu, jakým byly postihy a perzekuce řady lidí. Jakési odlehčování tímto způsobem bylo charakteristické pro téměř všechny korespondence z Československa, které se objevily na stránkách exilových periodik.

Autoři nakonec přistupují k závěru, chcete-li rozuzlení či rozhřešení, kterým uzavírají kapitolu týkající se amerického básníka. „Jak vidno, šlo nakonec o politiku. Vždyť z Kuby mohl k nám přijet jen takový Američan, který se k Americe obrátil zády. Neosvědčil se nám, ale to nevadí, bude nám aspoň sloužit jako záminka. Taťka⁵⁵ zrovna dnes vyhlásil na Pelhřimovsku, že „nevyjdou spekulace těch, kteří by chtěli u nás ať přímo ať nepřímě šířit buržoazní morálku a posílat nám sem různé své kulturní i jiné představitele, kteří mají ovlivňovat například naši mládež a kteří svým morálním profilem způsobují ostudu i samotné buržoazní společnosti [...]

^{52, 53, 54, 55} SIRIUS (kolektivní pseud.). Dopisy Světlaně. *Svědectví*. 17. 5. 1965, roč. 7, č. 27, s. 250-251.

[...] Příště o každém takovém hostu naší země budeme předem pečlivěji uvažovat.“⁵⁶ Tvůrci článku se v jisté fázi „dosadili“ do role „strany“ („Neosvědčil se nám, ale to nevadí, bude nám aspoň sloužit jako záminka“) ⁵⁷ a tím situaci ironizovali ještě více. Nicméně fakt, že to tehdy KSČ myslela opravdu vážně, je mrazivý.

Zahraniční média, jak jsme se mohli přesvědčit na příkladu New York Times, se zabývala básníkovým vyhoštěním z úhlu pohledu demokratického světa. Personifikovala celý případ na postavu Ginsberga a nepouštěla se do hledání důsledků, které návštěva vyvolala v československé společnosti. Československý exilový tisk naopak těžil z autentických svědectvích přímo z místa a přinášel důležitý názor „zevnitř“.

^{56,57} SIRIUS (kolektivní pseud.). Dopisy Světlaně. *Svědectví*. 17. 5. 1965, roč. 7, č. 27, s. 250-251.

4.4 Ginsbergův vliv v československé literatuře a společnosti

Zvolení Allena Ginsberga králem majáles se stalo jakýmsi symbolem roku 1965 a dokazuje, že popularita a básníkův vliv zejména na československou mládež byla výrazná. Vzhledem k tomu, jaký poprask jeho korunovace vyvolala ať už v řadách tajné policie, oficiálních tiskovin, ale také naopak mezi odpůrci režimu, lze konstatovat, že osobnost Ginsberga alespoň epizodně československou společností „zamávala“. „Před rokem 1965 byli američtí beatníci známí pouze těm, kteří četli časopis Světovou literaturu [...] byli tu mladí autoři, kteří podobně, jako psal Ginsberg a další proti americkému establishmentu, psali, samozřejmě hlavně do šuplíku, proti komunistickému establishmentu. I když šlo zdánlivě o ideologické protiklady, zkušenosti a myšlení obou skupin byly v mnohém shodné. Takže když se v roce 1965 objevil živý Ginsberg, byl především pro literáty zjevením, který přes jazykovou a ideologickou bariéru mluvil velice podobným jazykem jako oni.“⁵⁸

I s jeho přispěním se v ČSR poprvé začaly objevovat prvky kultury „hippies“. U nás se vyznavačům tohoto hnutí říkalo „máničky“ nebo „vlasatci“. „„Za máničky - vlasatce - jsou považovány osoby s enormně dlouhými vlasy a neupraveným zevnějškem, jejichž chování je nevhodné a vulgární. Přitom nemusí splňovat všechny uvedené znaky současně.“ Tak charakterizovala Komunistická strana Československa mladé muže s dlouhými vlasy.“⁵⁹

Allen Ginsberg a to hlavně v roli člena americké „beat generation“ měl neoddiskutovatelně vliv také na českou literaturu a to ještě dříve, než přijel poprvé do Prahy. Vůbec první zmínka o beatnících se do českých periodik dostala už v roce 1958 díky Literárním novinám, které informovaly o soudním procesu zabývajícím se Ginsbergovým „Kvílením“. Stejnojmenná báseň pak v češtině vyšla o rok později v časopisu Světová literatura.⁶⁰ Báseň přeložil Jan Zábřana a byl to právě on, kdo se o rozšíření povědomí o beatnické generaci a Allena Ginsberga v 60. letech v ČSR nejvíce zasloužil.

⁵⁸ JOSEK, Jiří. Osobní rozhovor. *Ginsbergův odkaz v Československu: Rozhovor s Jiřím Joskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní*. Praha 4. 5. 2014.

⁵⁹ ŠTĀSTNÝ, Ondřej. Kam se stahují „máničky“?: Mladé rebely honili komunisté s nůžkami. In: *iDnes.cz* [online]. [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kam-se-stahuji-manicky-mlade-rebely-honili-komuniste-s-nuzkami-p71-/domaci.aspx?c=A100802_215510_domaci_abr.

⁶⁰ Více o první zmínce o beat generation v československých periodických a prvním zveřejněném překladu Kvílení v kapitole 4.2.1 Ohlas na únorovou Ginsbergovu návštěvu Prahy v roce 1965

Zábrana přeložil další stěžejní básně jako je například Kadiš. Ve svých esejích vyobrazil postavu Allena Ginsberga v literárním i společenském kontextu takto: „Jaký je význam Ginsbergovy poezie a jeho básnického postoje? Zdá se, že dvojí. Pro Ameriku především spočívá ve světlém příkladu společenského nonkonformismu, v položení základů budoucího undergroundu 60. let, v odvaze a patosu (je to patetický básník, aspiruje na proroka) [...] Byla to jeho generace, generace mladých intelektuálů narozených kolem roku 1930, která – jak napsal W. C. Williams – odnesla svůj kříž na americkou Golgatu [...] Na recitačních večerech a veřejných vystoupeních, kde byl tento „vzácný pták“ k spatření, bývalo nabito. Podle všeho musel přijít s něčím novým [...] v jeho „velkých, podivných, šílených, tragických, vizionářských, rapsodických, andělských a apokalyptických“ básních muselo být něco, co chtěla část mladých lidí tehdy v Americe slyšet [...] těm, kterým nevyhovovala představa básníka-konstruktéra, poskytl Allen Ginsberg jak svým dílem, tak svou autostylizací ztělesnění představy básníka romantického.“⁶¹

Mezi dalšími překladateli, kteří se zabývali Ginsbergovým literárním odkazem byl Josef Rauwolf, Martin Machovec, František Vašek, Jiří Popel nebo například Jiří Josek, první překladatel románu Jacka Kerouaka „Na cestě“.⁶² S Jiřím Joskem jsem měl možnost udělat rozhovor, který je v kompletní podobě přidán do přílohy bakalářské práce. „Na rozdíl od Kerouaka Ginsberg svou slávu „ustál“. Byl propagátorem, teoretikem a už za svého života hlavní legendou „beat generation“. Vědomě navazoval na literární tradice a promyšleně budoval renomé té poměrně malé skupinky osobních přátel, která hnutí tvořila. A protože opravdu vnesli do literatury něco zcela nového a potřebného, především díky Ginsbergově osvětě vstoupili do dějin,“⁶³ popsal amerického básníka v rozhovoru Jiří Josek, kterému bylo v květnu 1965 sice 15 let, přesto má i na majáles živé vzpomínky.

⁶¹ ZÁBRANA, Jan. *Básník, který neodešel*. In: *Potkat básníka: eseje a úvahy*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1989. s. 218-226

⁶² GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Maťa, 2012, s. 364.

⁶³ JOSEK, Jiří. *Osobní rozhovor. Ginsbergův odkaz v Československu: Rozhovor s Jiřím Joskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní*. Praha 4. 5. 2014.

Studentských slavností se účastnil a autentická zkušenost s Ginsbergem přinesla Joskovi inspiraci do budoucího života: „[...] dodnes živě pamatuju, jak v Parku kultury Julia Fučíka notně vrávorající Ginsberg s korunou krále majáles a v teniskách, cinkal na malé činely, cosi nesrozumitelně zpíval a málem spadl do fontány. Celá ta událost se vším všudy byla tehdy pro mě nejen báječným zážitkem, ale asi i dosti rozhodujícím momentem. Protože jsem zažil tu atmosféru rozjařené svobody na studentské veselici, o to bedlivěji jsem pak sledoval, co se odehrávalo kolem Ginsbergova vyhoštění, a docela mi to otevřelo oči.“⁶⁴

Nebyla to ale jenom původní americká literatura, která se k nám ze Západu dostala. Beatnické hnutí mělo své zástupce i v Československu. V 60. letech se mezi mladými avantgardními autory utvořila skupinka lidí, kteří se stylizovali do rolí beatníků. Avšak dosah na tehdejší československé čtenářské publikum byl podstatně menší, než v případě amerických spisovatelů. Nejznámějším československým básníkem této generace byl Václav Hrabě, který je mnohdy nesprávně označován za vůbec jediného představitele beatnického směru – k beat generation se totiž hlásilo i několik dalších umělců. „Řekl bych, že v oblasti literatury spíš šlo o izolované hnutí stejně smýšlejících lidí stejné generace Václava Hraběte a jiných. Já jako mladší než oni jsem spíš vnímal to, co k nám pokoutně pronikalo v oblasti literatury a hudby ze Západu,“⁶⁵ dodává Jiří Josek.

Václav Hrabě za svůj krátký život (1940-1965)⁶⁶ stihl Allena Ginsberga poznat při jeho návštěvě v březnu 1965. Majálesu téhož roku se už ale nedožil. Kromě novely „*Horečka*“ (1967) ho proslavily nejvíce jeho básně, které knižně vyšly až po jeho smrti. Báseň „*Variace na renesanční téma*“ se dočkala dokonce zhudebnění Vladimírem Mišíkem. Vedle Hraběte byli dalšími představiteli beatnické literatury Ladislav Landa, Milan Koch nebo Jaroslav Linke.⁶⁷

Ladislav Landa spáchal v 17 letech sebevraždu, přesto i v raném věku publikoval básně v časopisu *Divoké víno*.

^{64, 65} JOSEK, Jiří. Osobní rozhovor. Ginsbergův odkaz v Československu: Rozhovor s Jiřím Joskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní. Praha 4. 5. 2014.

⁶⁶ HRABĚ, Václav. *Blues pro bláznivou holku*. Vyd. 1. Editor Miroslav Kovářik, Jan Miškovský, Jaromír Pelc. V Praze: Československý spisovatel, 1990, 257 s. Klub přátel poezie.

⁶⁷ GUŠTAR, Milan, I BOSH, Allen GINSBERG, Lawrence FERLINGHETTI a Gary SNYDER. *Beatnici v Praze: [Ginsberg, Ferlinghetti, Snyder]*. Vyd. 1. Editor Eva Slámová. Překlad Tomáš Zábranský, David Záleský. Praha: Argo, 2001, 51 s.

Jaroslav Linke ve stejném periodiku vydal báseň „*Confiteor*“, která formou opisuje Ginsbergovo „*Kvílení*“.

*„Viděl jsem trapné mozky své generace
utíkající od věštíren v konfekčních oblecích
s kapsami plnými legitimací
kteří vyrostli v rafinovaných morálkách
a v bytech s asparágusy
aby je pak vyhodili z universit
protože se opjeli cítice
jak se pod nimi intenzívně zachvívá vesmír
kteří zahodili daleko své vázanky....“⁶⁸*

Jakoby se nad československou beatnickou generací vznášelo nějaké prokletí. Také Milan Koch totiž zemřel předčasně. V roce 1974 ho srazila tramvaj.⁶⁹

Na závěr stojí rozhodně za zmínku Josef Škvorecký, který s májovým pobytem Allena Ginsberga v Praze 1965 přímo souvisí. Právě z jeho hlavy pocházel nápad o československém azylu pro amerického básníka. Škvorecký byl také u myšlenky nominovat Ginsberga jako kandidáta ČVUT na krále majálesu. Český spisovatel na Ginsbergovu návštěvu vzpomínal v dopisu, který svému americkému přítelovi adresoval několik let poté.

„Milý Allene, [...] Jako by to bylo včera, když jsem toho zimního večera v Praze slyšel v telefonu tvůj hlas a myslel si, že voláš z New Yorku, ale tys už stál v budce na pražském letišti. [...] Pamatuješ si – a jak bys mohl zapomenout - , že jsem tě prosil, abys byl kandidátem na titul krále majáles – vlastně jedním z kandidátů - , a jak jsi pak jednoznačně vyhrál? A poslední večer, kdy jsi u nás v bytě poskytoval rozhovor o cestě do Moskvy. Odcházel jsi kolem desáté a pět minut nato přišli dva v kožených kabátech, zakleпали nám na okno a ptali se na „toho Američana“ – a na druhý den nám volal přítel, že viděl, jak tě ti dva, nebo možná jiní dva, odvázejí pražské letiště.“⁷⁰

⁶⁸ LINKE, Jaroslav. *Confiteor*. In: *Divoké víno* [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.divokevino.cz/2106/linke.php>.

⁶⁹ RAUVOLF, Josef. Milan a Mirka Kochovi: Láska až za hrob. *Instinkt*. Praha, 18. 12. 2008, roč. 7., č. 51-52.

⁷⁰ GINSBERG, Allen. *Karma červená, bílá a modrá: výběr z díla*. Vyd. 1. Editor Josef Jařab. Praha: Mladá fronta, 2001. Klub přátel poezie, s. 168.

Závěr

Bakalářská práce zabývající se mediálním ohlasem na pobyt Allena Ginsberga v roce 1965 v ČSR přinesla z žurnalistického oborového hlediska zajímavou sondu do reakcí cenzury v tomto historickém období.

Ginsbergova návštěva slouží jako jasný a konkrétní příklad míry vlivu komunistické propagandy na oficiální tisk, který cenzuře podléhal. Moje analýza článků v periodících ukázala kontrast v přístupu médií před Ginsbergovým vyhoštěním a po něm. Amerického básníka přijaly vrcholné orgány KSČ nejdříve jako významného hosta a tak cenzura do objektivních a na tu dobu odvážných článků, které oslavovaly jeho osobnost, nezasahovala. Nicméně ve chvíli, kdy byl Ginsberg vyhoštěn, započala některá oficiální média propagandistickou řízenou kampaň proti americkému beatnikovi. Dehonestace a zatracení básníka je jakousi šablonou a názornou ukázkou toho, jak se totalitní režim mediální cestou zbavoval „nepohodlných“. Nicméně z celospolečenského hlediska Ginsbergovi kritika v novinách po jeho vyhoštění do jisté míry pomohla. Beatnik byl tou dobou už dávno na západ od železné opony a československá kulturní obec si dobře uvědomovala, že schematické články jsou účelovým nástrojem propagandy a absolutně postrádají objektivitu.

Biografický i literární kontext utvořil profil Allena Ginsberga jako hlavního aktéra mediálního ohlasu reagujícího na události, které se týkaly jeho návštěvy. Tím pádem šlo pak lépe pochopit pokřivený obraz básníkovi osobnosti, tak jak ho cenzurovaná československá periodika charakterizovala po jeho deportaci do Londýna.

„V Evropě Ginsberg patří dodnes k nejčastěji překládaným básníkům a například v Československu se básník při své krátké návštěvě v roce 1965 stal takřka kultovní postavou, jež tehdy v atmosféře totalitní diktatury u nás šokovala svou svobodomyšlností.“¹ Kromě vlivu Allena Ginsberga na generaci umělců v ČSR práce analyzovala motivy a inspirativní momenty vedoucí k autorské tvorbě. Jedná se zejména o báseň „*Král Majáles*“ (King of May, 1965), která se bezprostředně týká Ginsbergova pobytu v Praze. Potvrdila se tak teze, že beatnická literatura opravdu stojí na autentičnosti a přirozenosti.

Ginsberg nakonec během vývoje dějin předčil významností všechny své vrstevníky a stal se hlavním propagátorem beat generation. Jeho návštěva Československa, okolnosti za kterých proběhla a důsledky, které přinesla, zůstanou navždy zajímavou historickou kuriozitou.

¹ FLAJSAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006., s. 79.

Summary

Bachelor thesis about media reception of Allen Ginsberg visit in the Czechoslovakia 1965 brought from the journalistic perspective interesting insight into the reactions of censorship in this historical period.

Ginsberg's visit is concrete example of the influence of communist propaganda to the official press. My analysis of articles in periodicals explored media contrast before Ginsberg's ousting and after that. Ginsberg was greeted by top authorities of the Communist Party as the significant guest at the first and censorship did not interfere to the objective articles about poet's personality. However, when Ginsberg was deported, official media campaigned against the American beatnik. Media damnation of poet is an illustration of totalitarian regime means, how they got rid of "inconvenient". However, beatnik was already on the West and the Czechoslovak cultural community was well aware the schematic elements are means of propaganda.

Biographical and historical context created Allen Ginsberg profile as a main person of his visit in media reactions. It was counterbalance to the distorted view on Ginsberg in censored Czechoslovak periodic after his deportation to London.

"Ginsberg is on the most translated poet in Europe nowadays. During his brief visit to Czechoslovakia in 1965, he became almost cult figure in the Czechoslovakia and in the context of local totalitarian dictatorship, he shocked with his freelance and liberal thoughts."¹

Beside Ginsberg's influence to whole generation of Czechoslovak artist, thesis analyzed motives and inspirational moments leading to Ginsberg's poems. The most important is the poem "The King of May", which is about Ginsberg's visit in Prague. The poem describes the beat generation like authentic culture.

Ginsberg is the main figure of the beat generation and his visit to the Czechoslovakia is an interesting historical curiosity.

¹ FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006., s. 79.

Použitá literatura

COLLINS, Ron a SKOVER, David. *Mánie: sex, drogy*. Vyd. 1. V Praze: Metafora, 2013, 374 s. ISBN 978-80-7359-377-3.

DENEMARKOVÁ, Radka. *Zlatá šedesátá: česká literatura a společnost v letech tání, kolotání a ... zklamání : materialy z konference pořadané Ústavem pro českou literaturu AV ČR, 16.-18. června 1999*. Vyd. 1. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2000, 420 p. Edice K, sv. 5. ISBN 80-857-7827-0.

DI PRIMA, Diane. *Čas beatníků*. Praha: Pragma, 1996, 142 s. ISBN 80-720-5355-8.

FERLINGHETTI, Lawrence, Ivana PECHÁČKOVÁ, Luboš SNÍŽEK a Mirek VONDRÁŽKA. *S Ferlinghettim v Praze: rozhovory*. Vyd. 1. Praha: Meander, 1999, 85 p. ISBN 80-862-8300-3.

FLAJŠAR, Jiří. *Dějiny americké poezie*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2006, 368 s. ISBN 80-868-4544-3.

FOUNTAIN, Nigel, Ivana PECHÁČKOVÁ, Luboš SNÍŽEK a Mirek VONDRÁŽKA. *Underground: the London alternative press, 1966-74*. Vyd. 1. New York: Routledge, 1988, viii, 231 p., 13 p. of plates. ISBN 04-150-0727-5.

GUŠTAR, Milan, I BOSH, Allen GINSBERG, Lawrence FERLINGHETTI a Gary SNYDER. *Beatnici v Praze: [Ginsberg, Ferlinghetti, Snyder]*. Vyd. 1. Editor Eva Slámová. Překlad Jiří Josek. Praha: Argo, 2001, 51 s. ISBN 80-720-3330-1.

GINSBERG, Allen. *Karma červená, bílá a modrá: výběr z díla*. Vyd. 1. Editor Josef Jařab. Praha: Mladá fronta, 2001, 51. s. ISBN 80-204-0893-2.

GINSBERG, Allen. *Kvílení: [ze sbírky Prázdné zrcadlo]*. 1st pub. Editor Eric L Haralson. Praha: Plamen, 2001, 846 s. ISBN 80-207-0155-9.

GINSBERG, Allen. *Neposílejte mi už žádné dopisy*. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábřana. Praha: Maťa, 2012, 362 s. ISBN 978-80-7287-159-9.

HOWE, Andrew. *Encyclopedia of American poetry: the twentieth century*. 1st pub. Editor Eric L Haralson. Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers, c2001, xix, 846 s. ISBN 15-795-8240-0.

HRABĚ, Václav. *Blues pro bláznivou holku*. Vyd. 1. Editor Miroslav Kovářík, Jan Miškovský, Jaromír Pelc. V Praze: Československý spisovatel, 1990, 257 s. Klub přátel poezie. ISBN 80-202-0201-3.

JURÁČEK, Pavel. *Deník: (1959-1974)*. Praha: Národní filmový archiv, 2003, 436 s. ISBN 80-700-4110-2.

KEROUAC, Jack. *Na cestě*. Vyd. 1., Překlad Jiří Josek. Praha: Odeon, 1980, 283 s. ISBN 01 - 072 - 80.

KÖPPOVÁ, Barbara - WOLÁK, Radim, ed. *Česká média a česká společnost v 60. letech*. 1. vyd. Praha: Radioservis, 2008. ISBN 978-80-86212-94-4.

KRAMER, Jane. *Allen Ginsberg v Americe*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2002, 223 s. ISBN 80-720-7378-8.

MILES, Barry. *The Beat Hotel: Ginsberg, Burroughs and Corso in Paris, 1957-63*. 1. publ., [Nachdr.]. Editor Luboš Snížek. Překlad Jan Zábrana. London: Atlantic, 2012, 362 s. Nevstoupíš jednou. ISBN 19-038-0914-2.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2012, 19 s. ISBN 9788073676834.

TYTELL, John. *Nazi Andělé*. překlad Tomáš Zábranský a David Záleský. Praha: Votobia 1996, 277 s. ISBN 80-7198-104-4.

YOUNG, Allen a Allen GINSBERG. *Interview s Allenem Ginsbergem pro Gay Sunshine*. Vyd. 1. Překlad Dušan Krejčí. V Olomouci: Votobia, 1996, 154 s. ISBN 80-719-8082-X.

ZÁBRANA, Jan. *Potkat básníka: eseje a úvahy*. Vyd. 1. Praha: Odeon, 1989, 489 p. ISBN 80-207-0936-3.

Internetové zdroje

Final Report on Allen Ginsberg's Deportation [online]. [cit. 2014-04-08]. In: *The Massachusetts Review, Inc* [online]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/53963034/Final-Report-on-Allen-Ginsberg-s-Deportation>.

GLADYSZ, Thomas. Allen Ginsberg's Life. In: *University of Illinois website* [online]. [cit. 2014-03-02]. Dostupné z: http://www.english.illinois.edu/maps/poets/g_l/ginsberg/life.htm.

JONES, Bonesy. Allen Ginsberg: biography, bibliography, filmography, links. In: *popsubculture.com* [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: www.popsubculture.com.

LASS, Andrew. Allen Ginsberg - Král Majálesu (rozhovor). In: *FF MU – webový portál*. [online]. [cit. 2014-04-21]. Překlad Kateřina Piňosová. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/~pskyrik/lass/Lass-Ginsberg.pdf>.

LINKE, Jaroslav. *Confiteor*. In: *Divoké víno* [online]. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.divokevino.cz/2106/linke.php>.

ŠŤASTNÝ, Ondřej. Kam se stahují „máničky“?: Mladé rebely honili komunisté s nůžkami. In: *iDnes.cz* [online]. [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kam-se-stahuji-manicky-mlade-rebely-honili-komuniste-s-nuzkami-p71-domaci.aspx?c=A100802_215510_domaci_abr.

William S. Burroughs – author profile. In: *goodreads.com* [online]. [cit. 2014-04-08]. Dostupné z: http://www.goodreads.com/author/show/4462369.William_S_Burroughs.

Citované články

[Autor neuveden]. A jak to dopadlo. *Literární noviny*. Praha: Svaz československých spisovatelů. 2. 5. 1958, roč. 7, č. 18, s. 12.

[Autor neuveden]. Allen Ginsberg a morálka : Proč byl americký básník vypovězen z Československa. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.

[Autor neuveden]. Allan Ginsberg Named King Of Prague's May Day Revel. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 4. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 182, s. 50. ISSN 0362-4331.

BLAŽEK, Petr. Vyhoštění krále majálesu. *Paměť a dějiny*, Praha: Ústav pro studium totalitních režimů, 2011, roč. V., č. 2, s. 37. ISSN 1802-8241.

[Autor neuveden]. Czechs oust Ginsberg, 'Village' poet. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 17. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 195, s. 4. ISSN 0362-4331.

ČIŠTÍN, Jan. Skončil majáles, ať žije majáles!. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 2. 5. 1965, roč. 21, č. 120, s. 3.

HÁJEK, Igor. Americká bohéma. *Světová literatura*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění. 6/1959, roč. 4, č. 6, s. 207–230.

HÁJEK, Igor. Z bradburyovského světa do pražského předjaří. *Literární noviny*. 20. 3. 1965, roč. 14, č. 12., s. 8.

HONAN, William. Gregory Corso, a Candid-Voiced Beat Poet, Dies at 70. *The New York Times*. 10. 1. 2001.

HUCEK, Miroslav. NEBOL, Luboš. Studentský majáles. *Mladý svět*. 1965, roč. 7, č. 21.

KOSTELANETZ, Richard. Ginsberg makes the world scene. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 11. 7. 1965, vol. 114, no. 39, 250, s. 22. ISSN 0362-4331.

KUSÁK, Alexej. Ginsberg v Praze. *Kulturní tvorba*. Praha: ÚV KSČ. 11. 3. 1965, roč. 3, č. 10, s. 6.

LASS, Andrew. Allen Ginsberg – Král majálesu. *Analogon*, Praha: Sdružení Analogonu, 2000, roč. 11, č. 30, ISSN: 0862-7630, s. 43.

[Autor neuveden]. Majáles buší na dveře. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 30. 4. 1965, roč. 21, č. 119, s. 3.

MIŠÁREK, Milan. Tryzna s pochybami. *Student*. 29. 5. 1968, roč. 4, č. 22, s. 7.

[Autor neuveden]. Obludný sněhulák moderní poezie. *Mladý svět*. Praha: SSM. 19. 3. 1965, roč. 7, č. 11, s. 10.

POLÁČKOVÁ, Káča. A. Ginsberg objevuje ČSSR. *Svobodné slovo*. Praha: Česká strana socialistická. 21. 3. 1965, roč. 21, č. 79, s. 4.

POLÁČKOVÁ, Káča. S Allenem Ginsbergem. *Pochodeň*. 24. 3. 1965, roč. 54, č. 71, s. 3.

RAUVOLF, Josef. Milan a Mirka Kochovi: Lásky až za hrob. *Instinkt*. Praha, 18. 12. 2008, roč. 7., č. 51-52.

[Autor neuveden]. Reports from abroad. *The New York Times*. New York: The New York Times Company, 9. 5. 1965, vol. 114, no. 39, 187, s. 7. ISSN 0362-4331.

SANDISON, David a Graham VICKERS. *Neal Cassady*. In: *The New York Times* [online]. [cit. 2014-04-09]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2006/11/19/books/chapters/1119-1st-sandi.html>.

SIRIUS (kolektivní pseud.). Dopisy Světlaně. *Svědectví*. 17. 5. 1965, roč. 7, č. 27, s. 250-251.

ŠLAJCHRT, Viktor: Ginsberg v Praze. Tajemství zápisníku. *Literární noviny*, 26. 4. 1990, roč. č. 4, s. 4.

ŠŤASTNÁ, Zdeňka, POSEKANÁ, Dana. Gaudeamus igitur. *Mladá fronta*. Praha: ČSM. 2. 5. 1965, Roč. 21, č. 105, s. 1, 4.

VACÍK, Miloš. Na besedě s Allenem Ginsbergem. *Rudé právo*. Praha: ÚV KSČ. 3. 3. 1965, roč. 45, č. 61, s. 2.

Jiné zdroje

Československo. *Zákon č. 84/1968 Sb. ze dne 26. června 1968, kterým se mění zákon č. 81/1966 Sb. o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích.*

JOSEK, Jiří. Osobní rozhovor. *Ginsbergův odkaz v Československu: Rozhovor s Jiřím Joskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní*. Praha 4. 5. 2014.

No Direction Home: Bob Dylan [film]. Directed by Martin SCORSESE, USA: Paramount, 2005.

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: Portrét Allena Ginsberga, zdroj: ddwood.com (obrázek)

Příloha č. 2: Podpis Allena Ginsberga, zdroj: wikipedia.com (obrázek)

Příloha č. 3: Allen Ginsberg v Praze v roce 1965, zdroj: kulturio.cz (obrázek)

Příloha č. 4: Karikatura Allena Ginsberga v periodiku Mladý svět, autoři: dvojice pod pseudonymem Haďák (obrázek)

Příloha č. 5: Káča Poláčková s Allenem Ginsbergem, foto: Alexander Nagy, Bratislava (obrázek)

Příloha č. 6: Allen Ginsberg na akademické půdě v Praze, foto: Michael Gahut (Literární noviny) (obrázek)

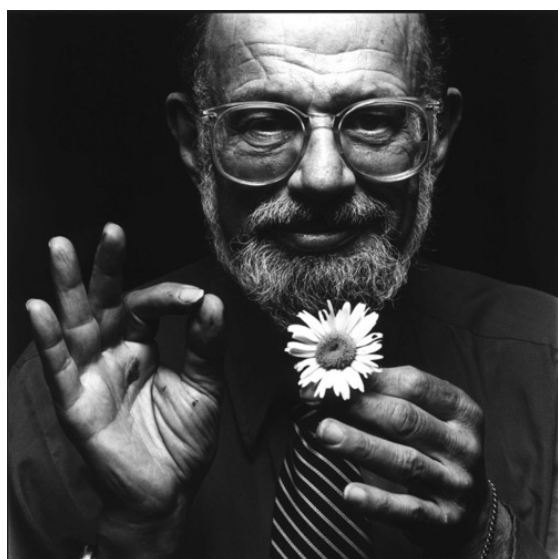
Příloha č. 7: Série snímků ve fotoreportáži z pražského majálesu 1965 v periodiku Mladý svět, foto: Miroslav Hucek a Luboš Nebol (obrázky)

Příloha č. 8: Fotografie originálu Ginsbergova deníku v článku v Mladé frontě pod názvem „Allen Ginsberg a morálka“ (16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.)

Příloha č. 9: JOSEK, Jiří. Osobní rozhovor. *Ginsbergův odkaz v Československu: Rozhovor s Jiřím Juskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní*. Praha 4. 5. 2014.

Příloha č. 10: GINSBERG, Allen. Král Majáles. In: *Neposílejte mi už žádné dopisy. V tomto výboru vyd. 1. Překlad Jan Zábrana. Praha: Maťa, 2012, 362 s.*

Příloha č. 1: Portrét Allena Ginsberga, zdroj: ddwood.com (obrázek)

Příloha č. 2: Podpis Allena Ginsberga, zdroj: wikipedia.com (obrázek)

Allen Ginsberg

Příloha č. 3: Allen Ginsberg v Praze, zdroj: kulturio.cz (obrázek)

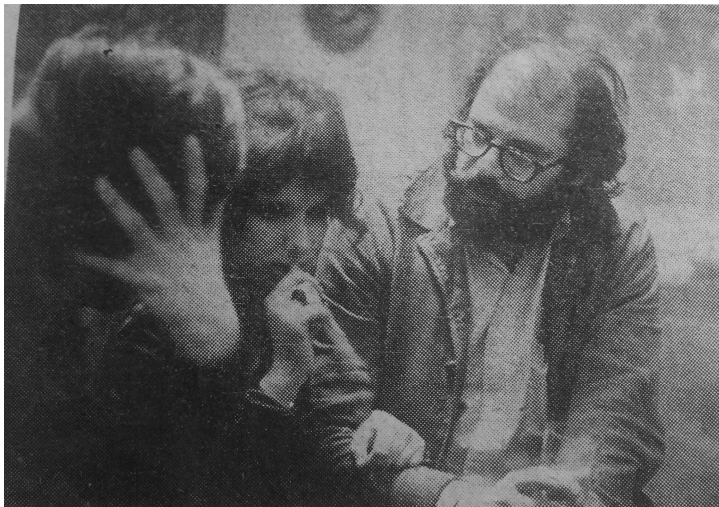
Příloha č. 4: Karikatura Allena Ginsberga v periodiku Mladý svět, autoři: dvojice pod pseudonymem Had'ák (obrázek)

**Příloha č. 5: Káča Poláčková s Allenem Ginsbergem, foto: Alexander Nagy, Bratislava
(obrázek)**

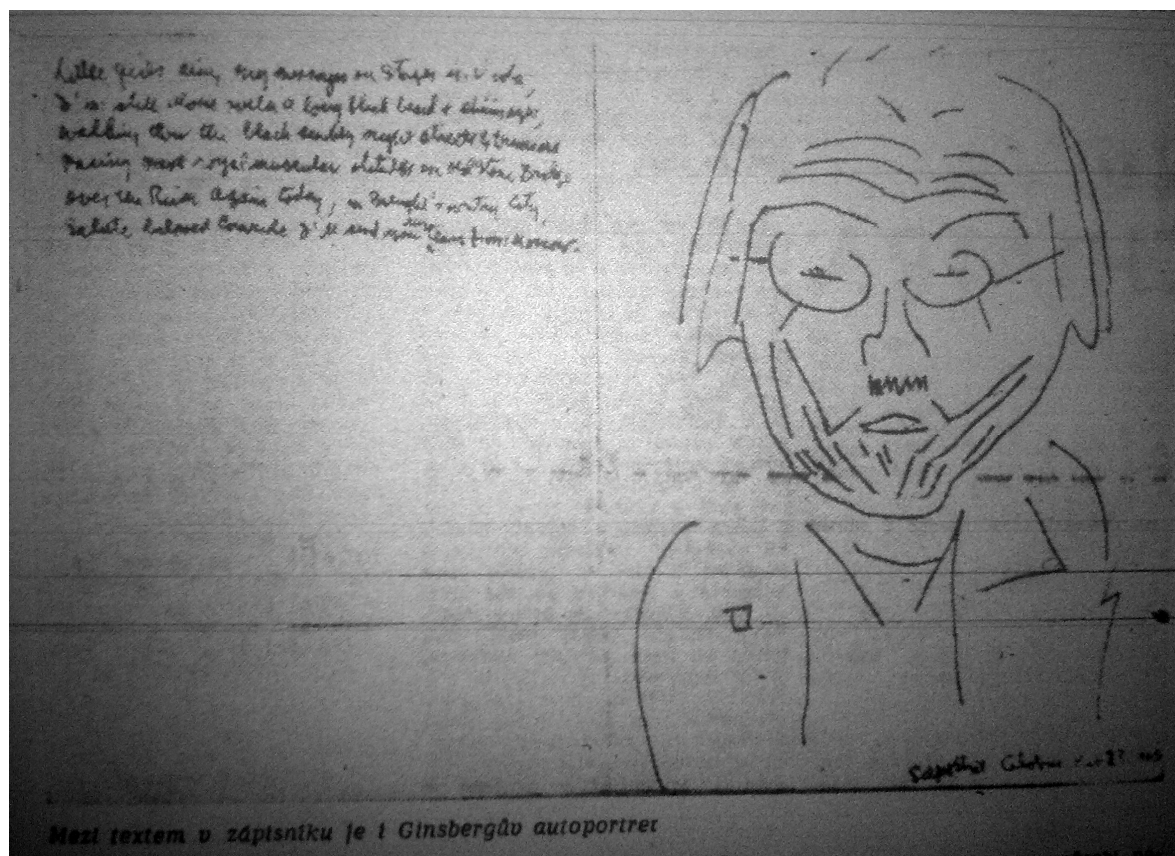
**Příloha č. 6: Allen Ginsberg na akademické půdě v Praze, foto: Michael Gahut
(Literární noviny) (obrázek)**

Příloha č. 7: Série snímků ve fotoreportáži z pražského majálesu 1965 v periodiku Mladý svět, foto: Miroslav Hucek a Luboš Nebol (obrázky)

Příloha č. 8: Fotografie originálu Ginsbergova deníku v článku v Mladé frontě pod názvem „Allen Ginsberg a morálka“ (16. 5. 1965, Roč. 21, č. 117, s. 5.)

Příloha č. 9

Ginsbergův odkaz v Československu

Rozhovor s Jiřím Joskem, autentickým účastníkem majálesu v roce 1965 a překladatelem několika Ginsbergových básní. Praha 4. 5. 2014.

Jak na vás působí Allen Ginsberg jako osobnost v literatuře a například v porovnání s Jackem Kerouakem?

Jack Kerouac byl podle mého soudu vzdělaný a poučený, ale přesto spíše spontánní autor, u něhož život splýval s literaturou. Nejlepší věci psal z vlastního života, takže jakmile ho schopnost žít opustila, opustilo ho i psaní, či vice versa, a on skončil se životem. Na rozdíl od Kerouaka Ginsberg svou slávu „ustál“. Byl propagátorem, teoretikem a už za svého života hlavní legendou „beat generation“. Vědomě navazoval na literární tradice a promyšleně budoval renomé té poměrně malé skupinky osobních přátel, která hnutí tvořila. A protože opravdu vnesli do literatury něco zcela nového a potřebného, především díky Ginsbergově osvětě vstoupili do dějin.

Do jaké míry ovlivňoval československé literáty Allen Ginsberg a beat generation před jeho návštěvou v roce 1965 a naopak po získání autentických zkušeností z majálesu a dalších událostí týkajících se jeho pobytu v ČSR?

Před rokem 1965 byli američtí beatníci známí pouze těm, kteří četli časopis Světovou literaturu zásluhou prvních překladatelů jejich děl, jimiž byli hlavně Jan Zábrana a Jan Válek. Ale byli tu mladí autoři, kteří podobně, jako psal Ginsberg a další proti americkému establishmentu, psali, samozřejmě hlavně do šuplíku, proti komunistickému establishmentu. I když šlo zdánlivě o ideologické protiklady, zkušenosti a myšlení obou skupin byly v mnohém shodné. Takže když se v roce 1965 objevil živý Ginsberg, byl především pro literáty zjevením. Přes jazykovou a ideologickou bariéru mluvil velice podobným jazykem jako oni. Ginsbergovo zprvu příznivé přijetí i na oficiálních místech bylo dáno chybnou komunistickou logikou, podle níž nepřátelé našich nepřátel jsou naši přátelé. Ale stačilo pár dní Ginsbergova pobytu v Praze, a stejně jak vystřízlivěl krátce předtím na Kubě, vystřízlivěl i u nás a pro režim se stal rázem velice nevídaným hostem.

Jaká byla vaše osobní zkušenost s jeho návštěvou v roce 1965?

Mně bylo v té době 15, ale už předtím jsem intenzivně cítil, jak se začínaly objevovat díry v železné oponě a ze Západu k nám proudily věci, které mě enormně zajímaly. A byli to právě beatnici a hlavně muzika jako Beatles, Rolling Stones, co podnítilo vznik českého big-beatu. Byl jsem i na Majáles, takže si dodnes živě pamatuju, jak v Parku kultury Julia Fučíka notně vrávorající Ginsberg s korunou krále majáles a v teniskách, cinkal na malé činely, cosi nesrozumitelně zpíval a málem spadl do fontány. Celá ta událost se všim všudy byla tehdy pro mě nejen báječným zážitkem, ale asi i dosti rozhodujícím momentem. Protože jsem zažil tu atmosféru rozjařené svobody na studentské veselici, o to bedlivěji jsem pak sledoval, co se odehrávalo kolem Ginsbergova vyhoštění, a docela mi to otevřelo oči.

Dostalo se v 60. letech do povědomí mládeže také československé beatnické hnutí?

Řekl bych, že v oblasti literatury spíš šlo o izolované hnutí stejně smýšlejících lidí stejné generace Václava Hraběte a jiných. Já jako mladší než oni jsem spíš vnímal to, co k nám pokoutně pronikalo v oblasti literatury a hudby ze Západu. Silněji, aspoň ke mně, pak proniklo hnutí hippies, které sám Ginsberg do značné míry inspiroval. Konec konců symbol květin tomuto hnutí vnuknul právě on, a netajil se tím, že to bylo pod dojmem májových šeříků z Prahy v roce 1965.

Příloha č. 10

Allen Ginsberg – Král Májeles

*A komunisti nemají co nabídnout kromě ducatých tváří a brýlí a ulhaných policajtů
a kapitalisti nabízejí těm Nahým napalm a peníze v zelených kufříčcích,
a komunisti budují těžký průmysl, ale těžké je i srdce
a všichni ti krásní inženýři jsou už mrtví, a technici v skrytu konspirují ve jménu
příštího
Blaha, Blaha, ale teď chlastají vodku a nadávají na Státní bezpečnost,
a kapitalisti si pijí v letadle gin a whisky a dovolí, aby milióny hnědých Indů trpěly
hlady,
a když se blbec Komunist a blbec Kapitalista do sebe pustí, Spravedlivý je zatčen
nebo
okraden nebo si nechá hlavu ufíknout,
ale ne jako Kabír, a cigaretové chrchlání Spravedlivého nad oblaky
s oslnivým sluncem je poctou ku zdraví modrého nebe.
Třikrát mě totiž zatkli v Praze, jednou když jsem si opilý vyzpěvoval na Národní třídě,
jednou když mě s výkřikem BUZERANTE napadl knírkatý fízl a srazil na půlnoční
chodník,
jednou když jsem přišel o svůj deník plný nekonvenčních názorů na sex, politiku a sny,
a z Havany mě vykopli par avion detektivové v maskáčích
a z Prahy mě vykopli par avion detektivové v československém obleku s kravatou,
Karbaníci jako od Cézanna, ti dva divní hezouni, co jednoho rána vstoupili do pokoje
Josefa K.,
vstoupili i ke mně a jedli u mého stolu a zkoumali mé škrábanice,
a sledovali mě ve dne v noci od domů mých milenců až do kaváren v Centru –
A já jsem Král Máje, jenž je mocností mladého sexu,
a já jsem Král Máje, jenž je rotorem výmluvnosti a akceschopnosti lásky,
a já jsem Král Máje, jenž je dlouhými vlasy Adama a plnovousem mého těla,
a já jsem Král Máje, jenž je pradávnou poezií Lidstva a 100 000 lidí si vybralo mé
jméno,
a já jsem Král Máje, a za pár minut přistanu na londýnském letišti,*

*a já jsem Král Máje, no bodejt', když mám slovanské předky a jsem buddhistický Žid,
 který uctívá Nejsvětější Srdce Kristovo, modré tělo Kršnovo, rovná záda Rámova,
 korálky Langovy, Nigerijce zpívajícího Šiva Šiva způsobem, který já vymyslel,
 a Král Máje je střeoevropský titul, patřící mně v tomto XX. Století,
 vzdor kosmickým korábům a Stroji Času, neboť já měl vizi a slyšel Blakeův hlas,
 a opakuji ten hlas. A já jsem Král Máje, který spí s chlapci a směje se.
 A já jsem Král Máje, ať tedy jsem vyhnán ze svého Království se ctí, tak jako kdysi.
 A ukážu rozdíl mezi Královstvím Caesarovým a lidským Královstvím Máje –
 a já jsem Král Máje, ač paranoik, protože Království Máje je příliš krásné, než aby
 trvalo déle než měsíc –
 a já jsem Král Máje, neboť jsem s prstem na čele pozdravil
 rozzářenou tlustou dívku s třesoucima rukama, která mi řekla „One moment,
 Mr. Ginsberg“,
 než mezi nás vstoupil mladý nařvaný fízl – a já letěl do Anglie –
 a já jsem Král Máje, vracející se na Bunhill Fields a k procházkám po Hampstead
 Heath,
 a já jsem Král Máje, který v mohutném tryskáči dosedá na letištní plochu Albionu a
 třese se strachy,
 když letadlo burácí po šedivém betonu, drnčí a funí a pomalu roluje,
 než konečně zastaví pod mraky, mezi nimiž dosud prosvítá modré nebe.
 A přestože jsem Král Máje, marxisti mě ztloukli na ulici, celou noc mě drželi na
 policejní stanici, sledovali mě krok za krokem po jarní Praze, tajně zatkli a letadlem
 vyhostili z našeho království
 A proto jsem v sedadle uprostřed Nebe napsal tuto báseň*